

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1894. Första Kammaren. N:o 34.

Onsdagen den 2 maj, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 25 sistlidne april.

Anmälades och bordlades:

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till förordning angående obligatorisk insättning i lifränteanstalt m. m.; samt

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 9, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t om åtgärder till skydd för jordbruket inom Södermanlands län mot skada af s. k. canadahjortar; och

n:o 10, i anledning af väckt motion om förändrad anordning af fyrbelysningen vid Sandhammaren.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 25, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller bevillningsutskottets af Andra Kammaren godgända hemställan, att rubriken *Vexel* under 8 § afdeln. B) i förordningen angående stämpelavgiften skall erhålla följande lydelse:

»*Vexel*, godkänd eller protesterad, skall, då den för vinnande af betalning hos offentlig myndighet företes, förses med stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket betalning sökes;

dock är *vexel* fri från sådan stämpel, då på grund deraf fordran bevakas i konkurs.

Första Kammarens Prot. 1894. N:o 34.

Der vaxel ställes att å utrikes ort betalas eller är utfärdad å utrikes ort, skall, oberoende af den stämpel, som i allmänhet är stadgad, vaxeln, då den utställes eller, om den utfärdas utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, beläggas med stämpel af 50 öre, när den lyder å mindre belopp än 1,000 kronor, men eljest af 1 krona; dock att frihet från denna stämpelbeläggning eger rum för vaxel å mindre belopp än 100 kronor.

Är vaxel utfärdad i flera exemplar och har ett af dem blifvit med nyssnämnda särskilda stämpel försedt, vare de öfriga från sådan stämpel fria,» röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i öfverensstämmelse med Första Kammarens mening, beslutit, att ifrågakvarande rubrik skall lyda sålunda:

»Vaxel skall, då den utställes eller, om den utfärdas utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, förses med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och derutöfver 50 öre för hvarje påbörjad tusental kronor, hvarå den lyder;

dock att vaxel, som utfärdas inom riket att å inrikes ort betalas, är fri från stämpel, då beloppet ej öfverstiger 100 kronor, samt att dylik vaxel å belopp, som öfverstiger 100 kronor men icke 300 kronor, skall förses med stämpel af 20 öre och sådan vaxel å belopp, som öfverstiger 300 kronor men icke 500 kronor, med stämpel af 30 öre;

egande frihet från stämpel rum för postremissvaxel, för vaxel, som är stäld att vid uppvisandet betalas af medel, som hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, för vaxel, som är dragen af bank eller bankir inom riket å bank eller bankir å utländsk ort samt är betalbar endast i utlandet vid uppvisandet, äfvensom för vaxel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast är betalbar i utlandet.

Är vaxel utfärdad i flera exemplar och har ett af dem blifvit med föreskrifven stämpel försedt, vare de öfriga från stämpel fria.

Sökes på grund af godkänd eller protesterad vaxel hos offentlig myndighet betalning, skall vaxeln förses med särskild stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket betalning sökes;

dock är vaxel fri från sistnämnda stämpel, då på grund deraf fordran bevakas i konkurs.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—39;

Nej—97.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 259, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 127 ja och 81 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 166 ja och 178 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:is 2³ och 24 äfvensom sammansatta bevillnings- och lagutskottets samma dag bordlagda memorial n:o 8.

Vid föredragning af sammansatta bevillnings- och lagutskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 9, angående arfvode åt sekreteraren hos utskottet, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda memorial hemstält.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Första Kammarens tillfälliga utskotts under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 8.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 28 och 29 sistlidne april bordlagda utlåtande n:o 65, i anledning af gjorda framställningar i fråga om uppförande af nya kasernetablissemment m. m.

Mom. a)–c).

Hvad utskottet hemstält bifölls.

Mom. d).

Herr Björnstjerna: Det enda motiv, som utskottet anført för att nedsätta anslaget till byggande af ett kasernetablissemment för Norrlands dragonregemente från 500,000 kronor, som Kongl. Maj:t begärt, till 350,000 kronor, ligger deri, att, såsom utskottet förmäler, Kongl. Maj:t vid 1892 års urtima riksdag begärt 175,000 kronor, som behöfdes för utvidgande af kasernetablissemmentet vid Frösön, för så vidt det skulle kunna inrymma de *tre* nya värfvade sqvadroner, som då voro föreslagna. Utskottet har ansett, att nu borde dubbla summan förslå till ett etablissemment för *fem* värfvade sqvadroner. Såsom

*Anslag till
kasern-
etablissemment
för Norr-
lands dragon-
regemente.*

Anslag till kasern-etablissemant för Norrlands dragon-regemente.

(Forts.)

kammaren torde påminna sig, var det då fråga om inrättande af endast tre nya värfvade sqvadroner med bibehållande af de två gamla indelta. Det låg då nära till hands, att etablissemantet förlades i Jemtland, och Kongl. Maj:t inskränkte sig till att begära den summa, som erfordrades för utvidgande af det der befintliga etablissemantet. Detta kasernetablissemant har sedermera befunnits vara i så dåligt skick, att det skulle vara mycket dåligt hushållning att nedlägga så stort belopp å etablissemantet vid Frösön, hvilket dessutom aldrig skulle kunna blifva ändamålsenligt för regementet under hela året, utan lämpligen kunna användas endast såsom sommaretablissemant. Efter den utredning, som här föreligger i Kongl. Maj:ts proposition, skulle jemte ett sommaretablissemant vid Frösön behöfvas ett vinter-etablissemant för regementet i Östersund, och kostnaderna skulle då alldeles icke blifva mindre, än om kasernetablissemantet förlades på annan plats. När nu de två indelta sqvadronerna icke längre skola bibehållas, utan hela regementet blifva värfvad, ligger det nära till hands, att Kongl. Maj:t velat utse den lämpligaste förläggningsplatsen för regementet och funnit den icke vara i Jemtland, af skäl som i statsrådsprotokollet anföras, utan föreslagit etablissemantets förläggande till Umeå. Att icke 350,000 kronor kunna förslå till uppförande af ett kasernetablissemant, som beräknats till 500,000 kronor, lärer väl hvar och en kunna inse, och jag får särskildt nämna, att inom utskottet hafva, på särskildt yrkande af ledamöter från Andra Kammaren, alla dessa ritningar till kasernbyggnader icke blott för Norrlands dragonregemente, utan för alla här föreslagna kaserner blifvit öfverlemnade till granskning af två civila arkitekter, till hvilka dessa Andra Kammarens ledamöter hade förtroende, och att dessa arkitekter inkommit med utlåtande, att de icke ansågo några besparingar kunna göras, och att de uppgjorda ritningarna icke upptogo några lyxarbeten, utan endast hvad behofvet kräfde.

Hvad nu särskildt kasernetablissemantet i Norrland beträffar, är det beräknadt att till allra största delen byggas af trä. Huru man då skall kunna spara in 150,000 kronor, är mig alldeles oförklarligt. Den enda utvägen att få dessa 350,000 kronor att räcka till, skulle vara den, att kasernetablissemantet förlades någon annan stans än till Umeå, och att någon stad skulle vara villig att erbjuda den skilnad i byggnadskostnaderna, som erfordras, för att få kasernetablissemantet till sig förflyttadt. Umeå är ett alltför litet och fattigt samhälle för att kunna göra de uppoffringar, som dertill skulle erfordras. Umeå har redan erbjudit byggnadstomt med några derpå befintliga hus och några andra fördelar, men längre lärer Umeå icke kunna gå.

Deremot finnes det en annan stad inom distriktet, nemligen Sundsvall, som erbjudit sig att lemna 125,000 kronor kontant och dessutom ett exercisfält. Sundsvall har till en början visat sig ganska ointresserad af att tillförsäkra sig fördelen af regementets förläggande dit, och det är först på senare tiden, som staden visat sig angelägen derom och i sista ögonblicket uppmanat sin representant i Andra Kammaren att väcka motion derom. Det förnämsta skälet, hvarför statsrådet afstyrkt regementets förläggande till Sundsvall, finnes i t. f. chefens för generalstaben utlåtande, som är bifogadt Kongl.

Maj:ts proposition och der återfinnes på sid. 15. T. f. chefen för generalstaben yttrar: »att Sundsvalls stad vore belägen endast 25 kilometer från 6:te arméfördelningsområdets sydliga gräns, men deremot rundt 500 kilometer, fågelvägen räknadt, från områdets nordliga gräns, Norrbottens läns gränstrakter vid Torne elf; att sålunda af alla de kustorter, som kunde ifrågasättas till förläggningssort för Norrlands dragonregemente, Sundsvalls stad vore den, som låge mest aflägsse från den krigsskådeplats, för hvilken 6:te arméfördelningen vore i första hand afsedd». Han återkommer på flera ställen till detta hufvudargument, att Sundsvall är för långt aflägsset från den krigsskådeplats, der regementet är afsedt att tjenstgöra. Det är mycket möjligt, ja, kanske sannolikt, att dessa nordliga trakter i landet blifva den krigsskådeplats, der regementets närvaro i främsta rummet blir nödvändig. Men det är också möjligt och kanske ännu mera sannolikt, att så icke blir fallet. Sverige äro alldeles för vidsträckt, för att vi skulle kunna försvara alla delar deraf, från Torne elf ner till Ystad, utan hufvudsaken blifver alltid, att vi hafva en så stor truppstyrka, der hufvudslaget kommer att stå, att vi der kunna segra. Min uppmärksamhet har fästats vid ett offentligt föredrag, som hölls af en framstående norsk militär för någon tid sedan. Deri framhöll han, för att visa det skadliga i den § i »Norges Grundlov», som föreskrifver, att icke mer än linien får föras utom Norges gränser, att Finnmarkens öde kommer icke att afgöras hvarken i Finnmarken eller i Norge, utan på slagfälten, i Sveriges medelpunkt. Segra vi der, hafva vi Finnmarken kvar; förlora vi slaget der, förlora vi Finnmarken. Detsamma kan sägas om Norrbotten. Förlora vi hufvudslaget någonstades i medelpunkten af Sverige, går också Norrbotten förloradt, äfven om vi hafva hela sjetta fördelningen der, och kanske just emedan vi hafva den der, ty om icke så stor styrka varit detacherad dit, skulle vi kanske segrat i hufvudslaget. Jag hyser för öfrigt den åsigt, att den store Gustaf Adolfs åsigt var riktig, ehuru man nu icke vill lyssna dertill, nemligen att Sverige skall i främsta hand försvaras utom landets gränser. I alla händelser kan jag icke finna annat än att Sundsvall, så vidt staden vill göra de uppoffringar som erfordras för att få regementet dit, skulle vara för regementet i fredstid en mycket fördelaktigare förläggningssort än Umeå. En stad med 14,000 invånare erbjuder naturligtvis mycket större tillgångar af alla slag än en stad med 3,500 invånare, som Umeå har, och der det bland annat säkerligen skulle vara mycket svårt för officerarne med deras familjer att förskaffa sig bostäder. Det kan dessutom för Sundsvall med dess stora arbetarebefolkning vara af mycket stor vikt att få en garnison till staden och kanske äfven för det allmänna af vikt att få en garnison der. Vi minnas alla den stora strejken, som förekom der på 70-talet, då en betydlig styrka måste skickas dit, först från Stockholm och indelt trupp sedan hållas der ett halft år eller så omkring, hvilket medförde för staten en kostnad af 150,000 eller 200,000 kronor, om jag minnes rätt. Funnes det garnison i Sundsvall, skulle sådant säkerligen undvikas. T. f. chefen för generalstaben säger äfven, att trakten omkring Sundsvall icke lämpar sig för kavalleri, men jag tror icke, att detta kan vara något

*Anslag till
kasern-
etablissemant
för Norr-
lands dragon-
regemente.*

(Forts).

Anslag till kasernetablissemment för Norrlands dragonregemente.

(Forts.)

särdeles talande skäl. Visserligen är trakten omkring Umeå mycket slätare, men den består i allmänhet af odlade fält, der kavalleri icke får rida. T. f. chefen för generalstaben anför vidare, att Vesterbottens län är det minst hästrika i hela landet. För remonteringen betyder detta emellertid alldeles ingenting, ty för de värfvade regementena sker remonteringen numera genom remonteringskommissionen, som troligen lika litet skulle finna lämpliga hästar i Vesterbotten, som det lyckats finna sådana vid de senaste remonteringarna i Jemtland, utan förmodligen nödgades hemta dem från andra orter. Jag föreställer mig således, att enda sättet hvarpå man skulle kunna få kasernetablissemmentet till stånd för dessa 350,000 kronor vore det, att Sundsvalls stad höjde sitt anbud så mycket, att dessa 350,000 kronor kunde blifva tillräckliga för kasernetablissemmentets förläggande dit, och för regementet vore det äfven mycket fördelaktigare att komma å en ort, som ligger omkring 25 mil sydligare än Umeå och med längre dagar om vintern samt blidare klimat. I alla händelser får jag nu yrka bifall till den af grefve Sparre och de fleste ledamöterna från Första Kammaren i utskottet afgifna reservationen, att anslaget till uppförande af ett kasernetablissemment för Norrlands dragonregemente måtte höjas från 350,000 kronor, såsom utskottet föreslagit, till 400,000 kronor.

Herr von Stapelmohr: För att gifva Riksdagen en öfverblick öfver de utgifter, som Riksdagen hade att möta i och för den förbättrade härorrdningen, framlade chefen för landtförsvarsdepartementet, statsrådet friherre Rappe i Kongl. Maj:ts proposition till 1892 års urtima Riksmöte en kortfattad redogörelse för de kostnader, kaserneringen af de till nyuppsättning föreslagna truppförbanden skulle medföra. I denna redogörelse utgick departementschefen derifrån, att sju fördelningens kavalleri, Jemtlands dragonregemente, såsom det då kallades, skulle stanna i Jemtland och hafva sina skolor å Frösön, och uppskattades kostnaden för kavallerietablissemmentets å Frösön om- och tillbyggnad till 175,000 kronor. Nu begär åter Kongl. Maj:it i sin föreliggande proposition ett anslag af 500,000 kronor för att flytta hela regementet till Vesterbotten och uppföra ett nytt kavallerietablissemment i Umeå. Huru betydande denna summa än synes vara, är den dock icke tillräcklig för att täcka alla kostnader, ty i den samma ingår icke utgiften för anordnande af exercisfält, hvilken departementschefen i propositionen upptagit till 15,000 kronor och äfven statsutskottet tillstyrkt. Vidare har departementschefen begärt att få för nämnda kavallerietablissemment disponera den till ett värde af 22,000 kronor uppskattade fastighet, som staten efter Umeå brand inköpte för att använda till länsresidens, till dess nytt sådant uppförts. Jag har icke heller i den kongl. propositionen kunnat finna, att departementschefen beräknat kostnaderna för depotstallar i Umeå, ehuru den urtima Riksdagen genom godkännandet af staten för regementet beslöt, att 160 hästar skulle hållas i depot. Jag vet icke, hvad kostnaden för ett dylikt stall går till, men efter ett pris af 500 à 600 kronor för hvarje spilta, hvartill enligt utskottets betänkande vinterstallarna i Umeå beräknats, blifver den så betydlig, att

sammanlagda kostnaden för hela kavallerietablissemnetet i Umeå icke torde kunna skattas under 600,000 kronor, eller 425,000 kronor mer än departementschefen stälde i utsigt för urtima Riksdagen.

Såsom skäl för ökningen af anslaget framhåller departementschefen, »att med den ändrade organisation, regementet erhållit, behöfvat af utrymme för vinterskolorna så ökats, att det icke syntes rådligt att på ett etablissement af så dålig och delvis provisorisk beskaffenhet, som det å Frösön, nedlägga så stor kostnad som den, hvarom nu är fråga». Det väcker förundran, att departementschefen för 1 1/2 år sedan, eller vid 1892 års urtima riksdag, ansåg etablissementet vara af så duglig beskaffenhet, att det med en om- och tillbyggnad för en kostnad af 175,000 kronor kunde lämna sig att dit förlägga det nya regementet, men nu fullständigt utdömer detsamma. Men det är dess bättre icke så illa ställt med detta etablissement, som departementschefen uppgifvit. Jag har nyligen haft tillfälle att bese detsamma och derom inhämta upplysningar af i militärväsendet och i byggnadsvärf kunnige personer och jag har fått den uppfattningen, att departementschefens uppgifter ingifva en origtig föreställning om etablissementet å Frösön och äro, jag vågar påstå, vilseledande. Etablissementet har hittills utan olägenhet användts för kavalleriskolorna, och sedan den 1 november 1893 hafva det nya regementets vinterskolor varit der förlagda. Jag vill icke upptaga tiden med en närmare redogörelse af etablissementets beskaffenhet, men får dock nämna, att dess tvenne hufvudbyggnader befinna sig i mycket godt skick. Officerskasernen uppfördes af staten 1876, om jag icke missminner mig, för en kostnad af mellan 45 och 50,000 kronor. Den är stor och rymlig samt befinner sig i godt skick; och den är tillräcklig för att med någon ändring utaf inredningen inrymma det nya regementets hela officerscorps. Manskapsbaracken uppfördes senare, 1888, är försedd med värmeledning och i godt stånd samt inrymmer nu vinterskolans manskap eller 110 man. Den är byggd så rymlig, att den räcker till att mottaga 4 skvadroners manskap. Öfriga byggnader befinna sig delvis i godt och delvis i mindre godt skick, men de sistnämnda kunna dock under ganska lång tid fortfarande användas. Enligt ett af chefen för fortifikationen gifvet uppdrag, uppgjorde en fortifikationsofficer hösten 1893 ett kostnadsförslag öfver erforderlig komplettering af bostäder och förrådslägenheter, för den händelse att Norrlands dragonregementes möten fortfarande skulle ega rum å den nuvarande mötesplatsen. Enligt denna beräkning uppgick kostnaden för en om- och tillbyggnad af de nuvarande byggnaderna till 7,315 kronor och för nybyggnader till 68,700 kronor eller tillsammans 76,015 kronor, en summa, som vid kostnadsförslagets revidering inom fortifikationen höjts till 87,000 kronor. Den ringa kostnad af 7,315 kronor, som ansetts tillräcklig för det nuvarande etablissementets om- och tillbyggnad, gifver tydligen vid handen, att det icke är af så dålig beskaffenhet som departementschefen låtit påskina. Skulle etablissementet, så ändradt och tillbyggt, som chefens för fortifikationen förslag angifver, äfven användas för regementets vinterskolor, torde nytt exercishus jemte ridhus vara erforderliga, men dertill torde skilnaden mellan den beräknade kostnaden 87,000

Anslag till kasern-etablissemnet för Norrlands dragonregemente.

(Forts.)

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Norr-
lands dragon-
regemente.

(Forts.)

kronor och den af departementstchefen vid urtima riksdagen till 175,000 kronor angifna eller 88,000 kronor vara tillräcklig. Jag medgifver gerna, att etablissemangtet, sålunda ordnad, icke uti prydlig- lighet, bekvämlighet och soliditet skall kunna mäta sig med de etablissemangtet för de värfvade truppförbanden, som redan äro under byggnad eller tillernas, men det torde icke heller för manskapets utbildning vara nödvändigt.

Vid betraktande af förläggningsfrågan ur ekonomisk synpunkt, framträda tvenne omständigheter, som chefen för landtförsvarsdepar- tementet icke berört. Den ena ligger i det vilkor, som Riksdagen fäst vid de tvenne indelta sqvadronernas vakanssättning, nemligen »att rotehallarne skola hafva skyldighet att, der så skulle finnas nö- digt, mot den ersättning, som för vård och underhåll af utackorderad nummerhäst vid kavalleriet kan varda bestämd, tills vidare och intill dess vakanssättningen blifvit fullständigt genomförd, till vård och underhåll mottaga kavallerihäst». Varda nu hästarne, i den mån va- kanssättningen eger rum, dragna från Jemtland till Vesterbotten samt sättas i depot i Umeå eller utackorderas mot högre afgifter, går staten miste om de fördelar, som genom det nämnda vilkoret betingades. Jag kan nu icke beräkna den exakta summan, hvartill dessa fördelar kunna värderas, men man kan göra sig en något så när klar föreställning derom, om man jemför den summa, för hvilken rotehallare nu är skyldig att mottaga nummerhäst eller 120 kronor för år med den i staten för regementet af Riksdagen beräknade depot- kostnaden eller 223 kronor. Skilnaden utgör 103 kronor för år och häst.

Den andra omständigheten af ekonomisk art, som jag ville på- peka, är den, att det är tvifvelaktigt, huru vida Jemtlands hästjägare- corps' andel i Jemtlands roteringskassa utan rotehallarnes medgifvande lagligen får användas till förmån för ett nytt regemente, förlagdt till ett annat län. Vid ett nyligen inför Konungens befallningshafvande hållet möte hafva rotehallarne på det bestämdaste motsatt sig en sådan disposition af kassan, förr än de blifvit fria från sina knekte- kontrakt.

Såsom ett starkt skäl för flyttningen af kavallerietablissemangtet från Frösön till Umeå har departementschefen äfven framhållit »att i den kongl. propositionen till urtima Riksdagen afsågs, att regemen- tet skulle erhålla endast 3 värfvade sqvadroner, under det att nu utrymme måste beredas för 5 sqvadroners skolkommendingar». I den kongl. propositionen förutsattes dock, att de indelta rekryterna skulle träda i tjenstgöring samtidigt med de värfvade, eller den 1 november, och gemensamt med dessa genomgå skolorna, som dock för de indelta rekryterna skulle sluta med det första regementsmötet. Kongl. Maj:ts förslag angående regementets organisation innefattade således äfven det, att rekrytskolorna skulle bestå af manskap från 5 och icke från 3 sqvadroner. Nu är det visserligen så, att genom den urtima Riksdagens beslut, att de tvenne indelta sqvadronerna skulle sättas på vakans, rekrytantalet blifvit något ökadt, men detta har dock icke skett i den mån, att ett synnerligen kostbart byggnadsutrymme derför behöfver beredas.

Urtima Riksdagens särskilda utskott säger i fråga om de indelta skvadronernas vakanssättning: »sedan utskottet inhemtat, att rekryt-kontingenten, i händelse regementets alla 5 skvadroner sättas på värfvad fot, endast skulle stiga med omkring 9 man årligen, har utskottet jemväl funnit denna utsträckning af kavalleriets vakanssättning kunna vedervågas». Under debatten i Andra Kammaren rörande motionen om hela det indelta kavalleriets sättande på vakans yttrade departementschefen i fråga om hästjägareskvadronerna följande: »Detta är en sak af mindre omfattning, det är endast 15 man att ytterligare anskaffa. Jag tror, att det kommer att i någon mån försvåra organisationen deruppe, och jag vill fritaga mig från allt ansvar, som der kommer att uppstå genom svårigheten att kunna utackordera hästarne och att få dem i depot, när de äro så många. Emellertid är denna afvikelse från Kongl. Maj:ts förslag icke af större betydelse, än att, om det är lättare för kammaren att ena sig om utskottets förslag än om Kongl. Maj:ts, jag icke vill motsätta mig detsamma.» Af detta yttrande framgår, att chefen för landtförsvarsdepartementet i afseende på rekryteringen icke fann hinder mot de indelta skvadronernas vakanssättning möta. Han fruktade endast, att hästarnes utackordering skulle försvåras. Huruvida denna farhåga kommer att besannas, är för tidigt att yttra sig om; ty utackorderingen har ännu icke blifvit pröfvad. Hvilketdera talet 9 eller 15, som är det rätta, kan jag icke afgöra, men äfven om det är det sistnämnda, är det klart, att en så liten stegring af rekrytantalet icke bör kunna föranleda en ökning af kaserneringskostnaden af 425,000 kronor.

Chefen för landtförsvarsdepartementet har ytterligare uppgifvit åtskilliga skäl för flyttningen af Norrlands dragonregemente från Jemtland till Vesterbotten och deribland omöjligheten att rekrytera i Jemtland. I den omständigheten, att, enligt statistiska uppgifter, Jemtlands län under perioden 1888—1891 bidragit till rekryteringen af arméns stammanskap med 0.825 per mille af sin folkmängd finner departementschefen skäl för det uttalande, han gör i den kongl. propositionen, att då »inga utsigter förefinnas, att rekryteringssiffran för Jemtlands län, som redan förut öfverstigit riksmedeltalet, skall kunna nämnvärdt ökas, det synes honom vara oundgängligt, så framt det numera till Östersund förlagda nybildade artilleriregementet skall, såsom ur alla militära synpunkter är önskligt, kunna påräkna Jemtlands län såsom sitt egentliga rekryteringsområde, att Norrlands dragonregemente icke samtidigt förblifver inom samma län, utan får sig anvisadt annat rekryteringsområde, hvartill just Vesterbottens län med sin låga rekryteringssiffra vore i synnerligen hög grad egnadt». Att rekryteringssiffran för Jemtlands län varit så hög, beror dock icke derpå, att under perioden 1888—1891 de i Jemtland förlagda trupperna, något öfver 700 man, fordrat så stort rekrytantal, utan derpå, att värfning egt rum i Jemtland för gardesregementena och andra värfvade trupper. Numera läser sådan värfning förbjudits, hvarför jag har full anledning antaga, att många unge krigarämnen, som förut gått till regementen utom länet för att göra krigstjänst, skola strömma till fanorna i hembygden, der de äro närmare sina anhöriga och der jägarenamnet har bättre klang än gardisttiteln. Jag ser i

Anslag till kasern-etablissemang för Norrlands dragonregemente.

(Forts.)

*Anslag till
kasern-
etablissemang
för Norr-
lands dragon-
regemente.*

(Forts.)

den höga rekrytsiffran något annat och mera än departementschefen. Jag finner nemligen deri ett tydligt bevis på, att för Jemtlands manliga ungdom har militärlifvet ingenting motbjudande. Huru vida det är samma förhållande med Vesterbottens manliga ungdom, vet jag icke. Vid bedömande af huru vida Vesterbotten kan lemna tillräckligt rekrytantal, bör man icke förglömma, att Vesterbottens regemente vid urtima riksdagen 1892 erhöi en tillökning i manskapstyrkan af 279 man, som skulle värfvas eller 107 man mer än Jemtlands fältjägerregemente. Denna tillökning gör naturligtvis, att regementet hädanefter måste ställa större anspråk på länets rekryteringsförmåga än förut; och huru vida Vesterbottens län kan utom detta rekrytantal äfven fylla antalet rekryter för dragonregementet, kan vara temligen stort tvifvel underkastadt. Besynnerligt synes det mig vara, att, då genom urtima Riksdagens beslut om de indelta skvadronernas vakanssättning det årliga rekrytantalet ökats med endast 9 eller 15 man, denna ringa stegring skall göra det omöjligt att fylla rekrytbehovet inom det afsedda rekryteringsområdet. Urtima Riksdagens beslut om de Jemtländska kavalleriskvadronernas vakanssättning fattades ej heller under förutsättning, att Jemtlands inskrifningsområde skulle lemna hela rekrytantalet, utan antog man, att anvärfning af rekryter måste ske äfven från andra orter, och ansågs detta så mycket mindre böra utgöra hinder för trenne regementens förläggande i Jemtland, som departementschefen i den kongl. propositionen yttrade, »att Jemtlands inskrifningsområde med sin temligen höga per mille siffra sannolikt icke kan bära den föreslagna rekryteringsökningen både för infanteriet och kavalleriet, utan få de nya skvadronerna liksom det till Jemtland förlagda Norrlands artilleriregemente för sin rekrytering vända sig äfven till de öfriga norrländska områdena».

Vänder man sig nu emellertid från de lösa antagandena och sannolikhetsberäkningarna och i stället tager i betraktande de verkliga förhållandena vid den rekrytering, som nu egt rum i Jemtland för att fullfölja urtima Riksdagens beslut, så finnes det, att de förhoppningar, man haft i afseende på rekryteringen, icke svikits. Under 1893 rekryterades i Jemtland för uppsättning af en tredje skvadron äfvensom för att fylla uppkomna vakanser i de indelta skvadronerna 71 man vid kavalleriet. Af detta antal voro 40 man födda inom Jemtland, 17 inom Vesternorrland, 1 inom Vesterbotten och 13 inom andra län. Men dessutom anmälde sig före värfningsterminens slut icke mindre än 20 ynglingar från Jemtland för att få plats som volontärer, men kunde icke antagas, därför att behovet då redan var fylldt. Samtidigt pågick inom Jemtland värfning för Jemtlands fältjägerregemente och Norrlands artilleriregemente af tillsammans 45 man, tror jag, och vid sistnämnda vapen anmälde sig 20 ynglingar, som icke kunde få någon anställning af brist på lediga platser. De till dragonregementet inom Jemtlands och Vesternorrlands län — hvilka län utgöra det lämpligaste rekryteringsområdet för nuvarande trupperna i Jemtland — anvärfvade stego till antalet öfver den summa, som, att döma af urtima Riksdagens handlingar, antages skall blifva den normala, sedan hela regementet blifvit uppsatt; och man har

således ingen anledning att misströsta om, att dragonregementet skall kunna hållas fulltaligt, äfven om det kommer att förblifva inom Jemtland.

På grund af hvad jag nu anført, är jag fullt öfvertygad såväl derom, att i Jemtland kan anordnas ett etablissement fullt lämpligt och tillräckligt för dragonregementet för mindre kostnad, än hvad statsutskottet föreslår eller 350,000 kronor, som ock derom, att regementets förläggande i Jemtland icke skall vålla försvarsväsendet några olägenheter; och om den sista meningen är jag icke ensam, ty jag har mig bekant, att många officerare, äfven sådana, som ega framstående insigter i kavallerivapnet, dela den. Statens finansiella ställning är ty värr icke lysande, såsom vi hade tillfälle att höra i lördags och måndags, utan tvärt om ingifver den ganska allvarliga bekymmer; hvilket är en följd af de stora bördor, Riksdagen åtagit sig genom härväsendets omordnande. Nödig försigtighet med statsmedlen synes mig därför mana till att man icke på härväsendet offrar mer, än som är oundgängligen nödvändigt för dess framförande till målet, enligt de af urtima Riksdagen fastslagna grunder. Med denna åsigt anser jag det fördelaktigast, om Riksdagen ville afslå Kongl. Maj:ts proposition, i afsigt att Kongl. Maj:t ville till en annan Riksdag inkomma med ett förslag, baserad på dragonregementets kvarblifvande i Jemtland. Men då jag icke har skäl antaga, att ett yrkande från mig i sådan rigtning skall här i kammaren röna någon anslutning, anser jag mig, stäld i valet mellan utskottets förslag, 350,000 kronor, och reservanternas, 400,000 kronor, böra rösta för det förra. Herr talman, jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Casparsson: Så länge statsutskottet nöjt sig med att föreslå en nedsättning af 8 procent i de af Kongl. Maj:t begärda anslagssummorna, ansåg också jag mig kunna vara med, om jag ock icke kunnat till fullo instämma i de stundom ganska underliga skäl, som statsutskottet härför anført. Jag anser, att kasernbyggandet för framtiden måste ske efter en inskränkta och mera sparsam måttstock än hittills. Men då utskottet, såsom nu är förhållandet, föreslagit en nedsättning af 30 procent uti det af Kongl. Maj:t begärda anslaget, tycker jag verkligen, att utskottet gått något för långt. Ser man efter hvad sådana kasernbyggnader förr hafva kostat och hvad Riksdagen till dem beviljat, så begärde Kongl. Maj:t vid 1877 års riksdag ett anslag af 541,000 kronor till uppförande af kavallerietablissementet på Ladugårdsgärdet för 5 sqvadroner af lifregementets dragoner. Riksdagen beviljade dertill, sedan åtskilliga inskränkningar i byggnadsplanen skett, 440,000 kronor. Om det nu behöfdes 440,000 kronor, för att åstadkomma ett kavallerietablissement i Stockholm, är jag fullkomligt öfvertygad, att det är en komplett omöjlighet att i Umeå uppföra ett motsvarande kavallerietablissement för 350,000 kronor, och jag till och med betviflar, huru vida 400,000 kronor kunna vara för ändamålet tillräckliga. Jag föreslog inom utskottet, att man skulle på detta anslag tillämpa samma metod som på de andra anslagen, eller att en nedsättning af 8 procent skulle ega rum och att anslaget sålunda skulle bestämmas till 460,000 kronor. Men då jag

Anslag till kasern-etablissement för Norrlands dragonregemente.
(Forts.)

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Norr-
lands dragon-
regemente.
(Forts.)

var ensam om detta yrkande, fann jag det vara mera praktiskt att förena mig med de öfriga reservanterna från denna kammare.

Hvad nu förläggningen af detta och öfriga etablissemang beträffar, har utskottet, såsom jag tror välbetänkt, öfverlemnadt bestämmandet häraf åt Kongl. Maj:t. Men efter denna fråga kommit på tal, torde det icke vara förmenadt att här uttala sin mening i densamma.

Jag får då säga, att när jag fann, att det var meningen att förlägga ett etablissemang till Umeå, blef jag något öfverraskad. Jag vågar påstå, att vid urtima riksdagen 1892 fans det högst få, om ens någon, inom Riksdagen, som förestälde sig, att detta dragonregemente skulle komma att förläggas till Umeå. Skälet till att förlägga det der är naturligtvis hänsyn till den antagligen blifvande krigsskådeplatsen. — Ja, hvar denna kommer att blifva, torde vara ganska svårt att på förhand bestämma. Då man ville rigta en afgörande stöt emot en motståndare, rigtas denna icke emot extremiteterna, utan emot hjertat. Det har förut inom militära kretsar ansetts, att ett anfall från öster antagligen skulle komma att ske på någon punkt emellan Gefle och Östergötland, och det är först på sista tiden som den teorien framkommit, att en attack skall komma att ske i Norr- eller Vesterbotten. Men detta lemna jag derhän. Jag har icke de militära insigter, att jag tillåter mig ett bestämdt omdöme. Jag har blott velat meddela, hvad man förut inom Riksdagen anfört. Jag tror därför, att det verkligen, såsom den förste talaren sade, kan vara skäl att tänka på en annan förläggningsort än Umeå. Jag tror, att Sundsvall i detta fall erbjuder åtskilliga fördelar, som saknas i Umeå. Dermed må emellertid vara huru som helst. Hvad sjelfva summan beträffar, och då något understöd icke vunnits för 460,000 kronor, skall jag inskränka mig till att yrka bifall till den af 10 ledamöter från denna kammare afgifna reservation, deri anhålles, att kammaren måtte för det ifrågasvarande ändamålet anvisa 400,000 kronor.

Herr Crusebjörn: Vid förläggning af Norrlands dragonregemente torde man böra först och främst taga hänsyn till de militära skälen och särskildt de strategiska. Jag får därför så mycket mera anledning att taga frågan i betraktande från denna synpunkt, som samma synpunkt förut här blifvit framhållen och berörd af tvenne talare.

Jag vill icke förneka, att det var med en viss öfverraskning jag hörde den förste ärade talaren uttrycka den mening, att af strategiska skäl borde regementet dragas så långt söderut som möjligt. Han gaf också skäl härför, i det han ansåg att sannolikast vore, att största antalet af 6:te arméfördelningens regementen skulle komma att användas söderut än norrut — i motsats till den åsigt, som gör sig gällande i de uttalanden, som i denna fråga blifvit gjorda af chefen för generalstaben äfvensom af departementschefen. För mig står denna fråga så, att innan förhållandena i öfre Norrland förändrat sig såsom de gjort under senare år, innan jernvägarne på ömse sidor om Bottniska viken blefvo framdragna så långt norrut som de nu äro, då var nog den åsigten berättigad, att vid ett anfall från öster emot

Sverige kunde man taga nästan för gifvet, att hufvudanfallet skulle rigtas emot landets mellersta delar, särskildt emot stockholmstrakten, och att fiendens hufvudoperationer skulle derifrån gå vidare inåt landet och att de birörelser, som kunde ega rum norr om Bottniska viken, icke kunde vara af så stor betydelse.

Men, mine herrar, förhållandena hafva i högsta grad förändrat sig genom de anlagda jernvägarne och i öfrigt ökade kommunikationer och genom den utveckling, som egt rum i öfre Norrland, särskildt i Norrbotten. Hvad ingen vågade tänka och hoppas att kunna försvara för några år sedan, det ämnar man nu med kraft och allvar försöka. Om uppfattningen inom de ledande kretsarne blir sådan, kommer man nog att inom kort ställa så till, att försvaret utvecklas i sådant syfte. Men, å andra sidan, vore förhållandena sådana, att för en fiende ett anfall norr om Bottniska viken icke skulle vara mycket att tänka på, vore det kanske icke så viktigt, men en blick på jernvägarnes utsträckning i Finland visar något helt annat.

Beträffande ett anfall på Sverige öster ifrån, kan man tänka sig, att meningen icke är att eröfra landet eller att på en gång gifva det en dödsstöt, utan, hvad sannolikare är, att söka taga en del af det nordligaste Sverige, en del, som numera är af stor betydelse för Sveriges framtida utveckling, och en del, som för en tilltänkt motståndare är synnerligen värdefull, särskildt om dermed är förenad en eröfring af det nordligaste Norge.

Jag tror icke, att det finnes många politici i Europa eller många strategiskt bildade militärer, som egnat denna fråga någon uppmärksamhet, som numera icke hafva alldeles klart för sig, att vår sårbara punkt är Norrbottens landgräns, och att våra bemödanden måste framför allt gå ut på att stärka vårt försvar derstädes. När man har sådana åsigter, torde det vara alldeles gifvet, att det är rätt handladt af oss att, såsom alla andra nationer göra, vid förläggning i fredstid af trupper förlägga dem så, att de äro lätt mobiliserbara och lätt förflyttbara till den punkt, der man har den största sannolikhet för, att de i krigstid först komma att användas. Jag försäkrar eder, mine herrar, att det är ingen militär, som sysselsätter sig med mobiliseringsfrågor, som hyser någon förhoppning att få använda hufvudstyrkan af 6:e fördelningen söder om dess gränser. Äfven om vi skulle få krig med någon annan magt än vår mäktige östra granne, måste den 6:e fördelningens trupper till största delen förläggas i Norrbotten, ty de yttre politiska förhållandena kunna vexla hastigt nog under krigets gång, att en bevakning af öfre Norrland under alla förhållanden måste ske.

När nu genom den omständigheten, att urtima Riksdagen ändrade Kongl. Maj:ts framställning vis à vis Jemlands dragoner så, att de 2 sqvadroner, som hittills varit indelta, äfven skulle blifva värfvade, då blef det först möjligt att förflytta regementet, ty så länge regementet var indelt, måste det ligga i Jemtland; det kunde icke gerna ligga på två ställen. Men då Riksdagen, på en Jemtlandsriksdagsmans motion, tog bort indelningsverket helt och hållet hvad beträffar Norrlands dragoner, skulle det varit ett fel af Kongl. Maj:t att icke tänka: hvar bör detta regemente lämpligen förläggas i och för dess

Anslag till kasern-etablissemang för Norrlands dragonregemente.

(Forts.)

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Norr-
lands dragon-
regemente.
(Forts.)

blifvande verksamhet? Och då måste den tanken själfklart uppstå, att det måste förläggas norrut.

Chefen för generalstaben har tydligen ådagalagt, hvilken lättnad vid mobilisering och vid uppmarsch mot vår nordliga gräns förefinnes, om detta regemente förlägges i Norr- eller Vesterbotten. Jag vill derfor icke vidare uppehålla mig vid den saken. Är det nu klart, att regementet med den största sannolikhet kommer att användas i Norr- och Vesterbotten — det finnes förutom vår landgräns en annan ömtålig punkt, som också måste observeras vid krigsfara, nämligen trakten af Umeå, som ligger ganska nära den finska kusten och der man med ganska stor säkerhet kan påräkna ett tillfälligt landstigningsförsök för att afbryta jernvägsförbindelsen till Vännäs genom att afspärra dervarande broar — då är det ju också särdeles lämpligt, att kavalleriregementet är förlagdt i dessa trakter för att under fredstid vänja sig vid dervarande terräng- och andra förhållanden, hvilka i Norr- och Vesterbotten äro i ganska hög grad olika med dem i Jemtland och vid Sundsvall.

Kustlandet i Norr- och Vesterbotten är ett slättland, rikt på vägar och skogsmark, blandad med odlad mark. Denna terräng gifver kavalleriet det yppersta tillfälle att få sin fredliga utbildning. Här har anmärkts, att der finnes mycken öppen och odlad mark, som icke får beträdas under fredstid. Ja, så är det öfver allt med den odlade marken, vare sig denna är belägen i Jemtland eller i Vesterbotten, att man i allmänhet icke utan ersättning får beträda densamma. Men jag vill fasta uppmärksamheten på, att särskildt omkring Umeå på flera mils utsträckning finnas ljungbevuxta hedar med en gles skog, hvilka äro synnerligen lämpliga för kavalleriets utbildning.

Vid det besök, som Umeå hade af kavalleriinspektören och äfven af andra kavalleriofficerare, bland andra regementets nuvarande chef, blefvo de förvånade öfver de utmärkta tillfallen, som i trakten af staden kunde beredas regementet till tillämpningsöfningar i terrängen m. m. dylikt. Vidare är hela denna trakt ytterst rik på vägar, större och mindre, och sålunda synnerligen gynsam för öfningar i patrulltjänst o. s. v. Jag har en ganska god kannedom om Jemtland, emedan jag ledt militära öfningar i denna provins och gjort dess terrängegenskaper till föremål för mina studier; och jag kan säga, att dess terrängförhållanden äro synnerligen svåra, så snart man lemnat landsvägarne. Enär Jemtland är en fjellbygd, har det mycken skog och många kärr och icke någon fast mark, annat än den odlade, som ju icke får beträdas. Det finnes naturligtvis delar af Jemtland, som äro mycket odlade, men hvilka, som sagdt, icke få användas för fredliga öfningar, så vidt man icke vill betala penningar. Hela landskapets skaplynne är sådant, att det icke lämpar sig för kavalleri-öfningar. Jemtland har icke mycket vägar, man är hänvisad till landsvägarne, men så snart man gifvit sig in på småvägar, kommer man in i kärr och bland berg, så att kavalleriet icke har tillfälle till stora och omvexlande öfningar i patrulltjänst m. m. Trakten kring Sundsvall är mig också väl bekant, och der äro förhållandena ungefär enahanda, fast tillgången på vägar närmast Sundsvall är rikligare. Trakten der är, der den icke är bergig, uppodlad, och det är samma

förhållande med denna som med annan uppodlad mark, att man icke under fredstid får utan ersättning beträda densamma.

Skall jag välja mellan Östersund och Sundsvall såsom förläggningsort för ett kavalleriregemente, tror jag, att den största fördelen är att förlägga regementet i Sundsvall, ehuru väl det går något långsammare att, när det behöfves, få regementet derifrån och upp till Norrbottens landgräns.

Här har framhållits åtskilligt, som skulle tala för Jemtland i öfrigt. Det har antydts, att kostnaderna skulle blifva mycket mindre att förlägga regementet i Jemtland än i Umeå eller Sundsvall. Med denna sak förhåller det sig så, att vill man för detta kavalleriregemente ordna lika förmånligt som för rikets öfriga kavalleriregementen, då blir det enligt min tanke ingalunda billigare att förlägga det till Jemtland. Det framgår af handlingarne, att kostnaden för att förlägga ett kavalleriregemente till Östersund enligt uppgjorda utredningar anses uppgå till 496,000 kronor, utom hvad som tillkommer för afröjning af ett exercisfält och för förbättring af sommarestablisementet å Frösön. Det är sant, såsom en talare förut sade, att om man behåller etablisementet på Frösön utanför Östersund och nöjer sig med att ordna för regementet på ett mindre tillfredsställande sätt och bättrar upp de gamla kasernerna, så att de blifva drägliga, så kan detta naturligtvis göras mycket billigare.

En föregående talare sade också, att så hade man tänkt sig saken vid urtima riksdagen och så hade departementschefen då framställt saken. Ja, det gjorde han af det skälet, att det icke då var meningen, att regementet allt framgent skulle bestå af 2 indelta och 3 värfvade sqvadroner, utan man tänkte sig, att så skulle det vara endast tills vidare, men att framdeles regementet skulle blifva helt och hållet värfvadt. Den anordning, man då talade om, var af en mera provisorisk karakter, och att man under sådana förhållanden icke ville lägga ner mer än det minsta möjliga på detta regementets förläggning, var ju gifvet.

Hvad angår etablisementet på Frösön, är det endast tvenne byggnader, som äro i någorlunda godt skick, den ena är sjelfva officersbyggnaden, der äfven skolorna hittills haft sin föreläsningssal och en del underbefäl sina bostäder, och den andra är en nybyggd barack, der manskapet bor. Om denna kasern nu skall tagas i anspråk för det utvidgade regementets räkning, kommer officersbyggnaden att tagas i anspråk uteslutande såsom för bostäder åt officerarne och det öfriga utvidgas. Stallarne äro af den beskaffenhet, att de icke kunna vara såsom de nu äro, utan måste byggas om, ett behof som är af mycket stor och brådskande natur. Går man således till väga på det sätt, som talaren på jemtlandsbanken föreslog, är det blott att komma ifrån saken för tillfället, ty min öfvertygelse är, att det icke dröjer 20 år, förr än framställning måste göras att få ett nytt och ordentligt kasernetablisement uppfördt i Östersund. Vill man därför för regementet ordna det på en gång och för all framtid, måste man gå in på att bygga en ny kasern uti en stad. Ty det är väl orimligt, att ett garnisoneradt regemente skall ligga förlagdt ute på landet, att officerarne skola året om bo skilda från sina familjer.

Anslag till kasernetablisement för Norrlands dragonregemente.
(Forts.)

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Norr-
lands dragon-
regemente.
(Forts.)

Detta regemente har enligt min tanke rätt att fordra såsom de öfriga kavalleriregementena att blifva förlagdt i stad.

Hvad beträffar rekrytering och remontering för regementet i Jemtland och i Vesterbotten, torde derom icke mycket behöfva sägas, då denna fråga blifvit så fullständigt utredd. Man har förmodat, att det skulle lyckas att rekrytera regementet i Jemtland. Det är någonting, hvarom jag icke vill yttra mig, men Kongl. Maj:t påvisar, att det bör kunna gå lättare att rekrytera i Vesterbotten, särskildt då det finnes endast ett infanteriregemente, som derjemte är hänvisadt att hemta sina rekryter från denna provins. Ifrån Jemtland skall rekryteras, utom Jemtlands fältjägare, äfven Norrlands artilleriregemente. Då aflöningen för artilleriregementena ställer sig fördelaktigare än för kavalleriet, är det all möjlig utsigt, att rekryteringen af dragonregementet skall gå der mindre bra och komma i efterhand. Således kan detta icke tala till förmån för Jemtland, utan tvärt om.

Hvad angår remonteringen, är det nog sant, att i Jemtland har ett kavalleri varit förlagdt i ett par hundra år, och således borde denna provins hafva ett bättre material i och för remontering än Vesterbotten. Men jag vet icke, om någon vill göra den åsigten gällande. Jag tror det icke. Jemtlandingarne hafva icke, fastän de haft ett kavalleriregemente förlagdt inom provinsen, gjort någonting för inköpet af sådana hästar, som lämpa sig för kavalleribruk. Det har varit en ständig strid mellan kavalleristerna och rothällarne, att icke de hästar, på hvilka man bjudit, varit lämpliga för kavalleribruk. Naturligtvis har det icke varit någon idé att i Vesterbotten skapa en remontering, passande för kavalleriet, då derstädes icke varit förlagdt något kavalleri, men att materialet att åstadkomma en sådan remontering är lika godt som i Jemtland, det vågar jag försäkra. Det är samma hästras, som är den förherskande, nemligen den norska. För att ur denna kunna utveckla kavalleriremonter, behöfves inköpa hingstar, som äro lämpliga för de befintliga stoen.

Att ett intresse att utveckla kavalleriet förefinnes i Vesterbotten, bevisas deraf att länets hushållningssällskap beslutat en utgift af 6,000 kronor för att inköpa 2 lämpliga hingstar, så snart det definitivt bestämmes, att dragonregementet förläggas till Umeå.

Af allt detta torde framgå, att de strategiskt militära skälen äro alldeles afgörande för att regementet bör förflyttas, framför allt norrut. Jag skulle mycket väl förstå och kunna instämma i yrkandet om regementets förläggning till Luleå, men jag kan, för min del, icke tillstyrka dess flyttning söderut. Man kan ju påstå, och det är lätt bevisadt, att ett provisoriskt ordnande af regementets förläggning å Frösö lägerplats blir billigare än att förflytta det till Umeå, men jag kan icke tänka mig, att ett sådant tillvägagående är klokt. Derför är det som jag med tillfredsställelse sett, att reservanterna påyrkat anslaget bestämmade till 400,000 kronor i stället för 350,000 kronor, då det derigenom blir lättare för Kongl. Maj:t att ordna förhållandena såsom sig bör.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr von Stapelmohr: Den senaste ärade talaren har framhållit, att strategiska och militära skäl tala för att förflytta regementet från Jemtland till Vesterbotten och bygga ett kasernetablissemant i Umeå. Det skulle vara förmätet af mig att söka gendrifva de skäl, han framstälde, ty jag skulle då komma in på ett område, der jag icke kan röra mig med någon fackkunskap, men jag skall dock bedja att få andraga några omständigheter, hvilka vid afgörandet af denna fråga synas mig icke böra förbises.

Anslag till kasernetablissemant för Norrlands dragonregemente.
(Forts.)

I de många förslag, som före urtima riksdagen förelagts Riksdagen rörande arméns omorganisation, har man icke tvekat att göra Frösön och Jemtland till centralpunkt för Norrlands försvar. Så innehöll 1875 års förslag, att på Frösön skulle förläggas ett infanteri-, ett kavalleri- och ett artilleriregemente. Grunden härtill var antagligen samma tanke som den, general Abelin uttryckt i ett memorial 1870, hvilket återfinnes i herr Kardells motion. General Abelin yttrar der: »Det synes mig i hvarje fall angeläget, att en depôt för Norrland anlägges i det inre af Jemtland, i närheten af Östersund, emedan den der, i följd af det betydliga afståndet från kusten och af gynsamma terrängförhållanden, bör kunna utan synnerligt dyrbara befestningar skyddas emot fiendtligt öfverfall, på samma gång som man, genom jernvägsförbindelse med kusten, bör från en sådan depôt kunna förse våra i Norrland opererande stridskrafter med deras förnödenheter.»

1883 års arméförslag gick ännu längre, i det att då föreslogs förläggande i Jemtland af ett infanteriregemente, ett kavalleriregemente, ett artilleriregemente och dessutom en trängbataljon jemte stab och intendentur. Skälen till denna förläggning uppgifvas i det betänkande, 1882 års landförsvarskomité afgaf, och på hvilket betänkande 1883 års kongl. proposition var grundad. Det heter der om förläggningen af 6:te fördelningen: »att Östersund af strategiska skäl synes böra väljas till fördelningens hufvudort, i hvars närhet fördelningens specialvapen äfven böra förläggas; att Frösön lämpar sig synnerligt väl härför, särskildt som man för ändamålet kan disponera icke allenast den närbelägna lägerplatsen, utan äfven flera dertill gränsande, kronan tillhöriga egendomar.»

I den komité, som afgaf detta betänkande, satt, om jag ej miss-tager mig, såsom ledamot nuvarande departementschefen friherre Rappe, och det är således anledning antaga, att åsigten äfven nu skall vara hållbar.

1889 års förslag afsåg, såsom herrarne minnas, att sätta arméns hela indelta kavalleri på vakans och att i sammanhang dermed utveckla Jemtlands hästjägarecorps till ett fullständigt regemente på 5 squadroner. Icke ens i detta förslag ifrågasattes att flytta regementet från Jemtland, utan skulle det fortfarande få ligga der.

Ett framstående rum bland de skäl, departementschefen åberopar för att i fråga om förläggningsorten fälla utslaget till förmån för Umeå, intager det påståendet, att regementet derigenom skulle komma att ligga närmare den förmodade krigsskådeplatsen, rikets nordöstra gräns, än om det ligger i Östersund. Afståndet från Umeå till den väntade krigsskådeplatsen eller vid rikets nordöstra gräns är dock

Anslag till kasern-etablissemang för Norrlands dragonregemente.
(Forts.)

öfver 45 mil, deraf minst 15 mil utan jernväg. Skall detta skäl vara bestämmande, så framställer sig det spørsmålet, hvarför Kongl. Maj:t icke i stället föreslagit att förlägga regementet till Luleå eller Boden, då det derigenom skulle komma ännu närmare krigsskådeplatsen. Af ett yttrande, som departementschefen fälde i Andra Kammaren vid urtima riksdagen, framgår, att planer redan äro uppgjorda för alla vapens mobilisering och transport, och är det så, förmodar jag, att det också är ordnad så, att det icke skall möta några synnerliga svårigheter att förflytta regementet från Östersund till krigsskådeplatsen, åtminstone icke stort större än att flytta det från Umeå. Tidsskilnaden kan blifva 18 à 20 timmar, men denna olägenhet uppväges till fullo af den fördelen, att regementets depôt, förlagd i Jemtland, är undandragen från krigsskådeplatsens oro och förvirring och därför bättre kan fullgöra sin uppgift att inöfva rekryter och dressera hästar samt skicka manskap, hästar och förråd till de i striden opererande trupperna.

Jag fullföljer mitt yrkande om bifall till utskottets förslag.

Herr Arhusiander: Af Kongl. Maj:ts nådiga proposition sid. 16 synes, att Sundsvalls stad anslagit dels 125,000 kronor utöfver hvad den förut bjudit, derest Norrlands dragonregementes skolor förläggas till Sundsvall och dels förklarar sig villig att, »derest regementet i sin helhet förlägges till Sundsvall, derjemte efter statens val antingen till statens begagnande öfverlemna ett område af 85 tunnland, 15 kappland, deri inberäknadt det först erbjudna fältet, eller ock till staten kontant erlägga 100,000 kronor». Detta är ju en ganska betydlig summa, som skulle kunna minska statens utgifter för ifrågavarande anordning.

En fackman har här uttalat sig öfver lämpligheten att förlägga ett sådant etablissemang till Sundsvall. För min del anser jag det också vara både lämpligt och behöfligt, ty inom staden och dess närmaste grannskap finnas många industriella anläggningar, verk och dyrbar egendom, som kunna hotas af fienders anfall, i hvilket fall det skulle vara mycket godt att hafva en militärafdelning på detta ställe för att kunna möta dem vid kusten.

Jag vill icke inlåta mig på de strategiska skäl, som här äro anförda, ty i detta afseende har jag icke någon sakkänedom, men de äro utvecklade af en föregående talare, herr Björnstjerna. För mig ställer sig saken så, att om man skulle taga i betraktande äfven den ekonomiska sidan af saken, så är här ett erbjudande af 225,000 kronor, som skulle minska statens utgifter för ifrågavarande ändamål, och då anser jag, att man icke bör skjuta det ifrån sig. I detta syfte har en motion framlagts inom Andra Kammaren af herr Björck, som närmare utvecklar de skäl, stadsfullmäktige i Sundsvall haft att göra det nämnda anbudet, liksom äfven de underhandlingar, man haft med vederbörande militärer rörande ifrågavarande anläggning. Jag vill således sluta mig till den af herr Björck afgifna motionen och yrka bifall till den, dock så att anslaget bestämmes till det af utskottet föreslagna beloppet eller 350,000 kronor.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande moment yrkats: 1:o) att utskottets hemställan skulle bifallas; 2:o) af herr *Björnstjerna*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som i afseende på detta moment framstälts i den af grefve Sparre m. fl. vid utlåtande afgifva reservation; och 3:o) af herr *Arhusiander*, att herr Björcks i ämnet väckta motion skulle bifallas med bestämmande af det i motionen begärda anslag till 350,000 kronor.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på antagande af herr Björnstjernas förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Mom. e).

Herr Rettig: Utskottet har vid behandling af detta ärende ansett, att, der anbud af bidrag till någon kasernanläggning framstälts från flera platser, hvilka af departementschefen ansetts kunna såsom förläggningssort för visst truppförband ifrågasättas, det af dessa anbud bör som tillgång beräknas, som, derest det antages, skulle för statsverket medföra de minsta utgifterna, och på grund häraf har utskottet som tillgång upptagit det belopp af 400,000 kronor, som Gefle stad erbjudit, i händelse 2:dra Svea artilleriregemente förlades dit. Kongl. Maj:t beräknar endast 200,000 kronor eller det anbud, som Upsala erbjudit för samma regemente, detta med anledning deraf, att herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet ansett Upsala böra föredragas som förläggningssort. Visserligen, säger herr statsrådet i den kongl. propositionen, eger Gefle många förutsättningar, som skulle göra det önskligt, att regementet förlades till Gefle särskildt ur synpunkterna af rekrytering, remontering och mobilisering, men stadens blottade läge lemnar ej tillräcklig trygghet och säkerhet för ett dylikt regemente, och i händelse regementet skulle förläggas dit, vore det nödvändigt att vidtaga anordningar i syfte att spärra inloppet till hamnen. Med afseende härå ber jag emellertid få nämna, att redan 1890, således långt förr än fråga väcktes om något artilleriregementes förläggande dit, framställdes förslag om en dylik spärrning medelst minor, och marinförvaltningen uppgjorde för minförsvarets ordnande ett kostnadsförslag, slutande å ungefär 70,000 kronor. Sedan har Gefle stad såsom bidrag till minförsvaret vid en uppgörelse med staten om afstående af en vid Geflefjärden liggande holme till statskassan betalat ett belopp af 20,000 kronor, hvarförutom staden lemnade erforderlig mark till det fasta minförsvarets ordnande. Under hvilka förhållanden som helst, antingen artilleriregementet förlägges till Gefle eller ej, skall således i en framtid ett minförsvar derstädes ordnas, och platsens betydelse såväl med afseende å dess handel och industri som äfven dess kommunikationer erfordrar ovilkorligen ett skydd i händelse af ett krig. Denna åtgärd har äfven syns stadens befolkning nödvändig, och då det därför kom på tal, att artilleriets förläggande till Gefle nödvändiggjorde äfven minförsvarets ordnande, så skyndade enskilda personer inom samhället att, så vidt möjligt, underlätta för regeringen detta företags

*Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Svea artilleri-
regemente.*

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Svea artilleri-
regementet.

realiserande och att visa sin offervillighet. Och det har äfven lyckats dem att för minförsvarets ordnande till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett belopp af omkring 57,000 kronor. Jag tillåter mig att uppläsa den inbjudning som utfärdats, och som hade nyssnämnda resultat till följd:

(Forts.)

»I den nådiga propositionen till innevarande års Riksdag om nya kasernetablissemang förklaras Gefle vara beläget vid öppna kusten och förmålas olägenheterna af detta exponerade läge fullt ut uppväga de fördelar, som Gefle ur mobiliseringssynpunkt möjligen kunde erbjuda framför Upsala såsom förläggningssort för ett artilleriregemente.

Då olägenheterna i ett sådant förhållande uppenbarligen innebära en synnerligen stor fara för staden och derinom befintlig egendom till värde af 50 à 60 millioner kronor, i händelse fiendtliga kryssare skulle inkomma för att brandskatta, torde vara skäl taga i öfvervägande, huru vida icke stadens invånare och samhället sjelft borde genom erbjudande af den jemförelsevis ringa summan af ytterligare 50,000 kronor söka åstadkomma det minförsvar, till hvilket ett belopp af 20,000 kronor redan är af staden anvisadt.

Då saknaden af detta minförsvar derjemte synes utgöra det mest vägande skälet mot förläggande till Gefle af 2:dra Svea artilleriregemente, drista vi härmed uppmana en hvar, som tänker högt om vårt samhälle och dess framtid, att, under antagande, det sagda regementet hit förläggas och en summa af 50,000 kronor uppnås, till det behjertansvärda ändamålet bidraga med det belopp, som står i rimligt förhållande till värdet af den hans egendom, som i farans stund behöfver skyddas. Dessa medel, afsedda att under trenne år inbetalas, öfverlemnas med en tredjedel årligen till Kongl. Maj:t för bekostande af hannens spårande med minlinier.»

Skulle emellertid Kongl. Maj:t ej anse sig böra fästa sig vid detta erbjudande, så förfaller naturligtvis saken. Men jag tror, att man ej alldeles bör fränse vigten af den stora offervillighet, som samhällen och enskilda personer visa att genom bidrag bistå regeringen att utföra sin stora uppgift att ordna vårt försvar, och säkert är, att man ej bör slappa detta enskilda intresse genom att afböja de anbud som göras, utan om möjligt antaga de högsta belopp som bjudas; ty framtiden kommer nog att fordra enskild uppoffring för ernående af det stora målet, fäderneslandets försvar.

Det kan väl tyckas, att hela mitt anförande varit öfverflödigt, då utskottet endast fäster sig vid den finansiella sidan och vill öfverlemnas bestämmande af förläggningssorterna för de respektive truppbanden till Kongl. Maj:t, men frågan har varit af för stort intresse för de olika orterna, och därför har jag ansett det vara min skyldighet att yttra mig.

Jag anhåller att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Almén: Herr vice talman, mine herrar! I utskottets utlåtande heter det på sid. 23 på följande sätt: »Med afseende å hvad sålunda af medicinalstyrelsen anförts och af utskottet i öfrigt inhemtats, vill utskottet såsom synnerligen önskvärdt uttala, att Kongl.

Maj: t vid frågans slutliga pröfning icke måtte lemna de af medicinalstyrelsen sålunda framhållna omständigheter utan tillbörlig hänsyn.»

Utskottet åberopar såsom skäl för detta yttrande, hvad utskottet »i öfrigt» inhemtat. Då detta icke är närmare angifvet, antager jag, att det dermed syftas till en del på de motioner, som äro väckta i Andra Kammaren af herrar Waldenström och Nyström, och på de åsigter, som deri uttalats, hvilka i hufvudsak stödja sig på en sådan missuppfattning af medicinalstyrelsens yttrande, att man vore frestad tro, antingen att herr Waldenström icke tagit synnerligen reda på detta utlåtande, eller också att, såsom man har anledning tro af ett annat yttrande af samme motionär, han icke varit så synnerligen noga med sina uppgifter. Han säger på ett ställe för att stödja de afgifna intygens giltighet och innebörd, att doktor Grape, som han åberopar, och hvilken under edlig förpligtelse refererat ett yttrande af professor Kjellberg, »är en på hospitalsväsendets område erfaren man, då han af medicinalstyrelsen flera år haft förordnande att inspektera hospitalen i riket». Mig veterligen har han aldrig haft något sådant förordnande, och jag tror heller icke, att han kommer att få något. Icke därför att jag vill eller kan motverka detta, utan därför att han är dertill icke lämplig, ty mig veterligt eger han icke den sakkunskap på detta område, som erfordras. Jag skyndar att tillägga, på det jag icke må missförstås, att jag har den allra största högaaktning för denne läkares kunskaper, hans personliga egenskaper, hans människokärlek och allt annat godt, som om honom kan sägas, men hans kunskaper på hospitalsväsendets område värderar jag icke mycket. Jag skall gifva skäl härför. Hvad professor Kjellbergs auktoritet beträffar, faller det mig naturligtvis icke in att underkänna den — det gör ingen i denna kammare — ej heller hans människokärlek. Vid hans yttrande bör således fästas stort afseende. Men jag tror mig kunna visa, att doktor Grape missuppfattat hans uttalanden. Under de många besök, jag gjort vid Upsala hospital, dels enskildt, dels äfven å tjenstens vägnar vid inspektioner, framhöll professor Kjellberg önskvärdheten af att få flyttad platsen för skjutöfningarne, som då försiggingo i hospitalets närhet. Professor Kjellberg visade mig vid ett tillfälle en patient, som särskildt ansågs lida af dessa skjutöfningar. Men ehuru professor Kjellberg sålunda helst såg dessa skjutöfningar aflägsnade från hospitalets granskap, talade han likväl ej om dem i den anda och på det sätt, som doktor Grapes intyg gifver vid handen, eller att de skulle verka såsom en tortyr för de sinnessjuka. I skrifvelse till medicinalstyrelsen framhöll Kjellberg deremot kraftigt olägenheterna af dessa öfningar, och styrelsen beaktade äfven detta och sökte medverka till skjutöfningarnes aflägsnande med det resultat, att själfva skjutbanan kom längre bort och att en del af parken blef disponibel för sjukvårdens behof. Då nu så är, att jag har en uppfattning af professor Kjellbergs yttrande och doktor Grape *en annan*, är ju möjligt, att professor Kjellberg kan hafva yttrat sig olika till oss. Men jag kan stödja mig på andra skäl, hvilka jag tror visa, att professor Kjellberg ej tänkt eller talat i den riktning, som man skulle föreställa sig, då man läser doktor Grapes intyg. Om Kjellberg ansett dessa skjutöfningar så menliga

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Svea artillerie-
regementet.
(Forts.)

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Svea artilleri-
regementet.

(Forts.)

för patienterna, hade han nog också från början sökt motverka, att skjutbanan förlades i hospitalets närhet, och han hade då säkerligen ej heller så kraftigt arbetat för det gamla hospitalets förseende med storartade nybyggnader. Vidare hade han nog icke heller med sin kända människokärlek varit med om och så kraftigt arbetat för att det nya sjukhuset förlades så nära lägerplatsen med der rådande oljud, väsen och buller. Och säkerligen hade han ej heller under de sista åren af sin lefnad så kraftigt och utan ringaste betänkande förordat inrättande i hospitalets närhet af en asyl för 800 sjuka. Förut funnos 160, nu väl 400, men med den föreslagna asylen mer än 1,200 sjukplatser, hvadan alltså antalet sjukplatser skulle komma att sjudubblas. Detta hade han ej varit med om, i fall han ansett närheten af lägerlifvet vara så menlig eller skjutöfningarna så farliga för de sjuka. Jag säger härom på samma sätt, som herr Waldenström säger i sin motion: »omöjligt, alldeles omöjligt». Jag sätter för min del stort värde på specialister och sakkunskap, men om det rör hospitalsvården, så måste jag bilda mig en egen åsigt, ty annars finge jag vara med om att ena gången bryta ned, hvad jag en annan gång byggt upp, ty så vexla stundom åsigtarna hos våra specialister. Om nu också doktor Grape får räknas höra till de sakkunnige, så må man ej förglömma nuvarande öfverläkaren på hospitalet, hvilken instämt i direktionens utlåtande. Man tyckes hafva förbisett, att han skött denna tjänst i nära ett år, och att han snart 12 à 13 år tjenstgjort som hospitalsläkare och under en stor del af denna tid just vid Upsala hospital. Han bör sålunda känna väl till både skjutöfningarna och de olägenheter, som dermed äro förbundna, och det tyckes, som om en person vid hans år och med hans kunskaper borde kunna få anses hafva ett godt omdöme i ett sådant fall som detta.

Att man ej får fästa allt för mycken vikt vid herrar specialisters yttranden — derpå skulle kunna anföras många exempel, af hvilka jag särskildt med afseende på professor Kjellbergs auktoritet vill anföras ett par.

Sedan Riksdagen och Kongl. Maj:t anslagit medel till ett hospital vid Kristinehamn, var Kjellberg mycket deremot, i det han menade, att jernvägens närhet till hospitalet skulle utöfva ett menligt inflytande på de sinnessjuka. Jag kunde för min del ej hysa samma åsigt, och det har äfven visat sig, att närheten af jernväg vid Lunds hospital ej medfört någon olägenhet för sjukvården. Icke heller fann Kjellberg någon olägenhet af de ångbåtar med sina hvisselpipor, som jemt gå förbi Upsala hospital. Och huru gick det i Kristinehamn? Under de många gånger jag varit der, har det aldrig talats om några menliga verkningar af jernvägens närhet; de sjuka bry sig alldeles icke om jernvägen och dess buller. Men huru kunna förklara detta? Jo, därför att de sinnessjuka, lika väl som friska personer, vänja sig vid nära nog allting.

Det är bekant, att professor Kjellberg hade den åsigten, som han under den senare perioden af sin lefnad ofta uttalade, att bruket af tobak var en bidragande och framkallande orsak till sinnessjukdomar. Huru det i sjelfva verket förhåller sig härmed, vill jag lemna osagdt; men få hospitalsläkare torde vara af samma åsigt. Säkert

är, att man i ganska stor utsträckning användt tobak vid rikets hospital, och detta med läkarnes medgifvande, hvilka förklarar, att i fall en patient är van vid tobak, kan man ej beröfva honom bruket deraf, enär detta vore att bereda honom olidliga plågor. Jag tror också, att här, som i andra fall, gäller satsen, att man får »pröfva omständigheterna».

Anslag till kasern-etablissemang för Andra Svea artilleriregemente.
(Forts.)

Men jag återgår till den föreliggande frågan, huru vida hospitalspatienterna röna skadligt inflytande af i närheten bedrifna skjutöfningar? Att förneka detta skulle aldrig kunna falla mig in. Men de olägenheter, som medicinalstyrelsen framhållit, härleda sig ej endast från skjutöfningarna, utan från lägerlifvet i dess helhet och allt hvad dertill hör. Men göra då skjutöfningarna alls ingen skada? Jo, otvifvelaktigt kunna handgevären med sitt smattrande ljud *invid* hospitalet verka menligt på en del sinnessjuke, hvaremot kanondundret, helst på större afstånd och med löst krut, ej bör tillskynda dem så stora olägenheter.

I afseende på den erfarenhet, man har från andra håll, vill jag i detta sammanhang erinra om Konradsbergs hospital. I dess närhet hafva på senare tider förlagts svea trängbataljons kasernetablissemang, utan att läkarne vid hospitalet klagat öfver de der bedrifna skjutöfningarne, hvaremot de naturligtvis erinrat om, att lägerlifvet är ett olämpligt granskap till hospitalet. Men, som sagdt, öfver skjutöfningarne hafva de ej klagat.

Af allt detta torde framgå, att jag ej tror, att det skulle falla någon människa in att förlägga ett hospital i närheten af en lägerplats. Men då de, såsom här är fallet, redan ligga bredvid hvarandra, får man ej bedöma frågan ensidigt. Man kan ju ej tänka sig, att Kongl. Maj:t skall flytta lägerplatsen eller flytta bort hospitalshusen, hvilka läkare och myndigheter varit med om att väsentligt utvidga. Man måste taga frågan sådan den föreligger.

Jag vill nu ej trötta kammaren längre — kammaren skulle då kanske en annan gång ej vilja höra på mig — endast uppläsa de sista orden af utskottets betänkande, der utskottet uttalar såsom synnerligen önskvärdt, »att Kongl. Maj:t vid frågans slutliga pröfning icke måtte lemna de af medicinalstyrelsen sålunda framhållna omständigheter utan tillbörlig hänsyn».

Derom är jag också öfvertygad, och jag hoppas, att Kongl. Maj:t ej måtte tillerkänna för mycket vitsord åt doktor Grapes intyg, grundadt på icke sakkunskap, men väl på missuppfattning af professor Kjellbergs yttranden.

Frågans ställning är enligt mitt förmenande den, att det ej är fråga om olägenheterna af lägerlifvet, ty dessa är otvifvelaktigt ganska stora, utan om befarade olägenheter af skjutöfningar, hvilka skola bedrifvas på andra sidan om landsvägen och *långt bort* från den förra skjutbanan, hvartill kommer, att hospitalet delvis ligger under åsen, som betydligt dämpar eller borttager ljudet.

Jag behöfver ej försvara medicinalstyrelsens utlåtande. Det har blifvit utsatt för kritik från två motsatta håll. Detta bevisar visserligen, att ingendera sidan varit fullt belåten, men icke att utlåtandet

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Svea artille-
riregementet.

(Forts.)

är afgifvet utan erforderlig försigtighet eller utan tillbörlig hänsyn till och beaktande af hvad sjukvårdens intressen kräfva.

Jag har icke något yrkande att framställa.

Herr Alin: Jag vill för ett ögonblick fästa mig vid samma punkt som den siste ärade talaren. Utskottet säger, att det vore synnerligen önskvärdt, »att Kongl. Maj:t vid frågans slutliga pröfning icke måtte lemna de af medicinalstyrelsen sålunda framhållna omständigheter utan tillbörlig hänsyn». Utskottet framhåller sålunda önskvärdheten af att Kongl. Maj:t skall fästa *tillbörlig hänsyn* vid ett embetsverks utlåtande i en fråga, hvaruti det, på grund af Kongl. Maj:ts befallning, afgifvit yttrande. Ett dylikt uttalande syntes mig vara ett uttalande af tvifvel om att Kongl. Maj:t skall göra, hvad som måste betraktas såsom Kongl. Maj:ts ovilkorliga pligt, och jag finner det icke vara tillbörligt, att statsutskottet kommer med ett sådant uttalande, så mycket mindre, som detta uttalande, om det får stå kvar, troligen kommer in äfven i Riksdagens skrifvelse. Jag finner detta vara desto mindre tillbörligt, som af handlingarna framgår, att det utlåtande, hvilket utskottet här meddelar, är för Kongl. Maj:t förut bekant. Kongl. Maj:t har haft tillfälle att taga hänsyn dertill vid den pröfning, som Kongl. Maj:t förut underkastat denna fråga; och under sådana förhållanden får uttalandet en annan och vidare gående betydelse än den, som punkten eljest skulle haft, i det att den innefattar en anmärkning, att Kongl. Maj:t icke skall hafva fäst tillbörlig hänsyn vid ifrågavarande utlåtande; och att på sådant sätt och i denna form framkomma med en anmärkning, finner jag ej vara öfverensstämmande med *tillbörlig hänsyn*.

Medan jag har ordet, skall jag bedja att få fästa mig vid ett annat uttalande i detta högst märkliga statsutskottsutlåtande. Det förekommer på sid. 18, der utskottet säger, att »utskottet, som delar den af departementschefen sålunda uttalade mening, har ansett frågan om förläggningsplatserna för ifrågavarande truppförband vara ett ämne, som lämpligast bör öfverlemnas till Kongl. Maj:ts pröfning». Ja, med afseende på den utvidgning af Riksdagens inflytande på den administrativa magtens område, som synes vilja allt mera göra sig gällande, skulle man möjligen kunna vara rent af tacksam för ett sådant yttrande af statsutskottet som det, att frågan »lämpligast bör öfverlemnas till Kongl. Maj:ts pröfning». Men enligt min uppfattning är detta en fråga af den beskaffenhet, att dess »öfverlemnande» till Kongl. Maj:ts pröfning ej kan komma i fråga; ty i följd af bestämmelsen i 4 § regeringsformen, att »Konungen eger att allena styra riket», tillhör denna organisationsfråga ovilkorligen Kongl. Maj:ts pröfning utan »öfverlemnande» från vare sig statsutskottets eller Riksdagens sida, och jag skulle beklaga den dag, då Riksdagen skulle anse sig hafva befogenhet att bestämma öfver regementenas förläggningssorter.

Jag har ytterligare en anmärkning att göra vid motiveringen på samma sida som nyss nämndes, eller sid. 18, nemligen en anmärkning mot det enligt min mening föga tillfredsställande sätt, hvarpå ett yttrande derstädes motsvarar logikens enklaste fordringar.

Men som denna sak lämpligast behandlas vid en annan punkt och kanske bättre framställes af en annan talare, som jag vet också fäst sig vid ifrågavarande sak, skall jag ej nu i detta sammanhang taga upp frågan, likasom jag äfven skall dröja med att framställa det yrkande, som bör göras med anledning af hvad jag nu funnit mig böra anmärka med afseende å utskottets motivering.

Anslag till kasern-etablissemang för Andra Svea artilleriregemente.
(Forts.)

Herr Crusebjörn: Jag erkänner villigt, att det erbjudande, som gjorts af staden Gefle för att få det ifrågavarande andra svea artilleriregemente dit förlagdt, är storartadt, och man måste villigt lemna Gefle samhälle sitt erkännande för dess offervillighet i och för försvaret, särskildt då med detta erbjudande äro förbundna äfven utgifter för minförsvaret. Men jag skulle i hög grad beklaga, om denna stadens frikostighet skulle föranleda till en förryckning af hvad Kongl. Maj:t föreslagit i afseende på förläggningsorten för detta regemente.

Jag vill ej säga, att regementet ligger lämpligast i Upsala, men å andra sidan vill jag bestämdt påstå, att man ej utan fara kan förlägga ett artilleriregemente å en kustort, helst om densamma icke är vederbörligen befästad. Ett artilleriregemente har nemligen stora förråd och verkstäder, hvilka senare äfven under krigets lopp, så vida de ej förstörts af fiender, böra fortfara att arbeta.

Ett artilleriregementes mobilisering drager äfven lång tid, och det är förenadt med stora svårigheter och olägenheter, om denna skulle störas, låt vara af en tillfällig landstigning eller ett tillfälligt fiendtligt anfall.

På grund häraf vill jag hafva uttryckt, att jag skulle med ledsnad se, om, till följd af här föreliggande omständigheter, regementet komme att förläggas i en kustort.

Herr Abelin: Instämmande med herr Crusebjörn, anser äfven jag, att Gefle icke kan vara någon lämplig förläggningsort för ett artilleriregemente.

Herr Lundeberg: Jag kan för min del ej finna annat, än att utskottet har varit fullkomligt berättigadt att komma till det uttalande, som af detsamma här blifvit gjordt. Jag är nemligen förvissad derom, att då i Kongl. Maj:ts förslag till urtima Riksdagen angåfvos platser, som företrädesvis voro lämpliga till förläggningsorter för regementena, detta icke skett utan den noggrannaste ompröfning. I följd af detta uttalande framkallades de från många håll gjorda erbjudandena, och vid val dem emellan förefaller det mig alldeles naturligt, att utskottet just på grund af det gjorda uttalandet skulle välja den stad, som förklarar sig villig lemna det största bidraget.

Såsom i ett yttrande från geflebänken äfven antyddes, förefaller det äfven mig ödesdigert, om så stora uppoffringar, som nu äro erbjudna, skulle tillbakavisas. Sådant skulle kunna lemna spår, man skulle kanske kunna säga *sår* efter sig, hvilka man kanske en gång, då offervillighet äfven vore af nöden, skulle kunna få ångra. Och vi kunna vara säkra på, mine herrar, att offervillighet kommer nog

Anslag till kasern-etablissemang för Andra Svea artilleriregemente. mången gång ännu att krävas för angelägenheter, som stå uti intimt förhållande till försvaret.

Såsom här framhölls af den föregående talaren, har Gefle visat ett ofantligt intresse ej blott för försvaret i dess helhet, utan äfven för försvaret af sina egna kuster. Det har blifvit sagdt, att ett fast minförsvar för geflebugten skulle komma att kosta 300,000 kronor. För detta belopp finnas redan tecknade 230,000 kronor af det öfverskott, om jag så får säga, som i Gefle tecknats af dels stadsfullmäktige, dels enskilde, och 20,000 kronor äro redan förut lemnade. Sålunda har Gefle till detta fasta minförsvar bidragit med ca 250,000 kronor, och alltså skulle staten kunna åstadkomma detta minförsvar med ett tillskott af endast 50,000 kronor, och man kan väl ej tänka sig, att en så betydande stad som Gefle, som dessutom är nyckeln till åtskilliga strategiska ställningar — man ser genast vid en blick på kartan, hurusom jernvägar härifrån utgå i flera riktningar — man kan väl ej gerna tänka sig, säger jag, att en sådan plats skulle kunna lemnas utan ett fast minförsvar, och är denna min åsigt riktig, och staden blifvit försedd med ett dylikt skydd för sin kust, ja, mine herrar, då förfaller i och med detsamma äfven den af den föregående ärade talaren gjorda invändningen.

Men jag anser mig berättigad tillägga, att, om äfven och i trots af detta minförsvar artilleriets depåter ej skulle anses vara tillräckligt skyddade i Gefle, full sannolikhet finnes för att plats utan någon som helst kostnad för staten kan för detta ändamål komma att upplåtas i Storvik, beläget cirka 4 mil från Gefle inåt landet, och hvilken ort har förbindelser såväl med Norrland som Dalarne och södra Sverige och följaktligen måste anses vara en mycket god strategisk punkt.

Det ena med det andra vittnar sålunda om att offervilligheten i detta fall är stor, och för min del vågar jag hålla före, att det icke vore klokt att vare sig förakta eller tillbakavisa en sådan offervillighet.

Jag ber att få instämma i utskottets yrkande.

Friherre von Otter: Jag begärde ordet med anledning af hvad herr Alin här anförde. Det första man företog sig, då denna fråga skulle behandlas på afdelningen, var att komma till klarhet, huru vida afdelningen skulle i sitt förslag till statsutskottet göra något yttrande i afseende på förläggningssorterna, och vi kommo till det resultat, att vi borde så mycket som möjligt afhålla oss derifrån just för att borttaga tillfället för olika lokala intressen att inom Riksdagen göra sig hörda i detta afseende, visse, att frågan om de lämpligaste förläggningssorterna bäst hvilat i Kongl. Maj:ts hand. Detta erkännande har också den ärade talaren gjort, att utskottet förtjenar beröm därför, att det öfverlemnade det åt Kongl. Maj:t, men i samma ögonblick klandrar han utskottet för hvad utskottet anförde på sid. 18 och förmenar, att man ej hade någon konstitutionel rätt att yttra sig så som man der gjort. Jag ber att få fråga herrarne: när här föreliggas 5 eller 6 motioner, som alla åsyfta att få dessa regementen förlagda den ena till ett, den andra till ett annat ställe, huru skall det kunna vara möjligt för utskottet, äfven om det till hela dess vidd delade den upp-

fattning, som af herr Alin uttalats, att ej beröra denna fråga på något sätt? Och jag kan ej finna, huru man på ett riktigare sätt skulle kunnat besvara denna fråga, än som utskottet gjort, då det med fullt förtroende till Kongl. Maj:t uttalat, att denna fråga bör ligga i Kongl. Maj:ts händer. I öfverensstämmelse med den uppfattning, jag här uttalat, skall jag ej ingå i något bemötande eller bedömning af hvad här särskildt är anfördt i fråga om de särskilda förläggningsorterna. Jag anser, att det är en fråga, som ej bör vara föremål för mycken öfverläggning här.

*Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Svea artilleri-
regementet.*
(Forts.)

Herr Wennerberg: Jag har egentligen uppkallats af ett yttrande af den näst siste talaren, ett yttrande, som säkert har många personers åsikter bakom sig, och som vore värdt allt erkännande, om här gälde en handelsfråga, en ekonomisk fråga. Men här gäller det, såsom en hvar vet, i främsta rummet en försvarsfråga. Då kunna ej några anbud, huru höga och i ekonomiskt afseende för staten fördelaktiga de än må vara, på något vis få intränga på den åsigt, som Kongl. Maj:t, stödd på sakkunniga myndigheter, anser såsom den för vårt försvar bästa. Läge de båda städer, om hvilka här talas, i militäriskt hänseende lika fördelaktigt, vore det kammarens ovilkorliga pligt att fästa allt afseende äfven på ett mycket mindre anbud, än det som är gjordt från Gefle. Då detta ej är händelsen, utan tvärt om Gefle, för att anses kunna komma i fråga, fordrar ej blott ett ganska betydande biförsvar af minor, utan äfven ett lika betydande landt-försvar för dessa, för att en artilleri-depôt der med säkerhet skall kunna läggas, hvilket ej är händelsen med de andra ställena, då finner jag ej heller skäl för Riksdagen att nu komma fram med några afvikande önsknningar i allmänhet och nu särskildt vid detta fall med anbud, som säkerligen på grund af ganska förnuftiga och ordentliga beräkningar har gjorts från enskildt håll.

Det är mig sagdt af sakkunniga icke en gång, utan många gånger, att ett bombardement under de omständigheter, som föranledas vid en kuststad, obehärd som denna, och utan skydd af en flotta, som kan dominera och bestämma något till sjös, är rent af förstörande; och då torde förlusten bli betydligt större för staten än den ringa vinsten af några hundra tusen kronor.

Herr Casparsson: Då min reservation egentligen afser punkterna q) och s), hade jag ej tänkt yttra mig förr än när dessa komme före, men som jag märker, att artilleristriden är redan i full gång och att man fört diskussion äfven om sjelfva motiveringen, ber jag att beträffande denna få säga några ord. Jag vill då nämna, att jag inom utskottet har uttryckligen förklarat, att jag ej ville stå för dess motivering. Jag har opponerat mig mot densamma, ehuru jag glömt att vid reservationens afgifvande ytterligare betona densamma. Utskottet börjar nu med ett omtalande af departementschefens anförande, att man icke bör uteslutande, ja, ej ens företrädesvis fästa sig vid de kostnader, som med truppförbandens förläggning i den ena eller andra orten kunde uppkomma, och att det ej finge lemnas obeaktadt, att det gälde att för sekler bestämma de olika truppernas förlägg-

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Svea artilleri-
regementet.

(Forts.)

ningsorter, och att valet deraf kunde komma att i afsevärd mån inverka ej mindre på deras utbildning i och för sig än äfven på deras mobiliseringsförmåga och utsigterna för dem att vid krigsutbrott med största möjliga skyndsamhet inträffa å de olika krigsskådeplatser, der deras medverkan kunde erfordras; samt att, om en af två eller flera till förläggningsplatser föreslagna orter erbjöde öfvervägande fördelar i nämnda afseenden, på samma gång som emellertid anläggningskostnaden för det blifvande etablissemang derstädes komme att ställa sig något högre, det icke kunde anses vara med sund statshushållning förenligt att för undvikande af de något högre byggnadskostnaderna till förläggningsort utse den i militäriskt afseende mindre gynnade orten och sålunda skapa missförhållanden, som i all framtid kunde störande inverka på truppförbandets i fråga tjenstduglighet.

Häraf ser man, att departementschefen betraktat frågan både ur militärisk och statsekonomisk synpunkt. Och omedelbart derpå förklarar utskottet, att det »delar denna af departementschefen sålunda uttalade mening». Men när utskottet skall öfvergå till handling, strax »går beslutsamhetens friska hy i eftertankens kränka blekhet öfver» och då förklarar utskottet, att det har att betrakta frågan hufvudsakligen från »kostnadssynpunkt». Således raka motsatsen mot hvad departementschefen uttalat och utskottet några rader förut biträdt! Det anser nemligen »att, der anbud af bidrag till någon kasernanläggning framställts från flere platser, hvilka af departementschefen ansetts kunna såsom förläggningsort för visst truppförband ifrågasättas, det af dessa anbud bör såsom tillgång beräknas, som, derest det antages, skulle för statsverket medföra de minsta utgifterna», och i sammanhang dermed har det i den tablå, som det upprättat, beräknat det högsta anbudet, nemligen för andra svea artilleriregemente 400,000 kronor. Nu har Kongl. Maj:t efter utredning och tillstyrkande af sakkunniga militära myndigheter förklarat Upsala böra ifrågakomma vid förläggningsorten af andra svea artilleriregemente. Vill således Kongl. Maj:t förlägga det dit, har han ej att påräkna mer än 459,000 kronor plus de 200,000 kronor, som Upsala stad har erbjudit, summa 659,000 kronor, eller en nedsättning af nära 30 % af hvad som upptagits i den ursprungliga kostnadsberäkningen. Mig synes derför under sådana förhållanden vara för Kongl. Maj:t alldeles omöjligt att, såsom han beslutit, förlägga detta regementet till Upsala. Jag hemställer, om ett sådant sätt att i en administrativ fråga utöfva tryck på Kongl. Maj:t är Riksdagen värdigt. Jag tror det icke. Och jag är fullkomligt öfvertygad derom, att för 10—15 år sedan skulle en sådan framställning i denna kammare mötts med ett obetingadt förkastande.

Jag skall, som sagdt, be att få något vidare återkomma till frågan under punkten s), men jag har velat redan nu på förhand framhålla den motivering, som utskottet uppställt, såsom enligt min tanke ohållbar. Och för min egen del får jag bekänna, att när nu ändtligen urtima Riksdagen löst den köpslagan om vårt försvar, som började 1873, då hoppades jag och trodde, att försvarsfrågan äfven för framtiden skulle vara löst från den för mig och jag tror för de flesta i landet förhatliga köpslagan. Men tyvärr fortsätter man ännu dermed. Att Kongl. Maj:t deri ej har någon andel, är jag fullkomligt öfver-

tygad om. De här auktionsanbudena hafva kommit än från det ena stadssamhället, än från det andra, men jag föreställer mig, att de ej från stadssamhällena kommit helt och hållet proprio motu, utan att det varit några fördolda krafter, som dervid medverkat. Emellertid har denna fortsatta köpslagan gjort på mig och många, många i landet ett pinsamt intryck, och jag hoppas i Guds namn, att vi nu åtminstone för framtiden måtte bli befriade från densamma.

Anslag till kasern-etablissemang för Andra Svea artilleriregemente.
(Forts).

Beträffande den af utskottet föreslagna summan har jag ej något särskildt yrkande att framställa.

Herr Alin: Jag har endast ett par ord att säga med anledning af det yttrande, som afgafs af den ärade ledamot i statsutskottet, hvilken besvarade mitt förra yttrande. Jag uttalade, såsom han påpekade, ordet »tacksamhet» med anledning deraf, att utskottet erkänt, att frågan lämpligast borde öfverlemnas till Kongl. Maj:ts pröfning. Jag tänkte då närmast på — såsom jag också antydde — den tendens till utvidgning af Riksdagens inflytande på den styrande magtens område, som allt mer och mer framträder, och jag hade också en liten tanke på ett särskildt förhållande just med afseende på denna fråga, hvilket är bekant, nemligen det förhållande, att vederbörande afdelning inom utskottet ansett sig böra underkasta de nu ifrågavarande orterna, Upsala och Gefle, en okulär besigtning för att utreda deras lämplighet såsom förläggningsorter för vederbörande corps. Men hvad jag egentligen skulle be att få yttra med anledning af friherre von Otters anförande är det, att han något missförstod hvad han betecknade såsom klander från min sida emot utskottet. Jag klandrade det *uttryck*, som utskottet har valt i ifrågavarande punkt. Jag anser, att Kongl. Maj:ts nu ifrågavarande rätt är så otvetydig, att något »öfverlemnande» från vare sig utskottets eller Riksdagens sida icke kan komma i fråga. Jag betonade detta därför, att om uttrycket skulle stå kvar, såsom det står, skulle det troligen komma in i Riksdagens skrifvelse och Riksdagen derigenom till Kongl. Maj:tt uttala, att Riksdagen anser sig ha rätt att till Kongl. Maj:ts pröfning »öfverlemnas» en sådan fråga som bestämmandet af förläggningsorter för regementen och corpsen.

Herr Nyström, Thomas: Det är redan i kammaren framhållet, hvilka militära vådor skulle uppstå deraf, att andra svea artilleriregemente skulle förläggas till en kustort, belägen tätt vid hafvet. För att förekomma dessa vill man försvara denna ort med minlinier. Jag skall endast ett par ögonblick upptaga kammarens tid med denna fråga. Gefle är en rik ort och behöfver af denna anledning försvaras med minlinier, ty den rika staden blir naturligtvis under ett krig i norra Sverige ett tillförselcentrum för en opererande armé. Men helt andra kraf ställas på minlinier för samma ort, om den derjemte skall blifva mobiliseringsplats för hela femte arméfördelningens artilleri. Denna mobilisering kräfver många dagar, och några fartyg kunna helt och hållet tillintetgöras densamma, om icke platsen ligger skyddad. Det är visserligen godt och väl att hafva minlinier, men de äro af intet värde, så vida de ej försvaras. En minlinie, som ligger

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Svea artille-
reregemente.
(Forts).

öppen utan bevakning af trupp och artilleri, kan nemligen lätt för-
störas, och dess minor uppfiskas af fiendtliga fartyg, och hela det
skydd, som dermed varit afsedt, omintetgöras. Skola minlinier utgöra
annat än ett passivt försvar, måste de ovilkorligen äfven erhålla ett
aktivt, nemligen trupper och artilleri. Hvad blir då följden? Man
måste afse en del af artilleriet till försvar af minlinierna, d. v. s.
denna arméfördelning blir af med en del af sitt artilleri. Jag har
velat fästa uppmärksamheten på detta, och jag tror, att vi böra vara
kriigsstyrelsen tacksamma för den vigt, som den fäst vid denna fråga.
Det går icke an att, för skyddandet af ett specialvapens förläggnings-
ort, offra så mycket af vår fältarmés styrka, att dess kraftiga verk-
samhet till landets försvar förlamas.

Friherre von Otter: Det är med anledning af herr Alins andra
yttrande jag å nyo är uppkallad. Herr Alin behagade fästa sig der-
vid, att utskottet begagnat uttrycket öfverlemnna till Kongl. Maj:ts
pröfning», förmenande att hvad som tillhör Kongl. Maj:t och bör
hvila i hans hand ej bör af utskottet föreslås att till honom öfver-
lemnas. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att här är det
fråga om att besvara några motioner. I en af dem förekommer t. ex.
att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning i hvad den
rörde anslag till uppförande af ett kasernetablissemang i Ystad, måtte
i och för skånska dragonregementets förläggande i Landskrona bevilja
det anslagsbelopp, som efter närmare utredning befunnes erforderligt.
Och något liknande är det i de öfriga. I motionerna begäres såle-
des, att Riksdagen skall taga denna fråga under pröfning. Kan det
då vara origtigt af utskottet att begagna de orden, att utskottet anser
denna fråga böra öfverlemnas till Kongl. Maj:t och ej, såsom motio-
närerna föreslagit, af Riksdagen tagas under pröfning. Det är anled-
ningen, hvarför de orden äro begagnade. Beträffande herr Alins
tal om att afdelningens ledamöter skulle ha besökt vissa platser för
att pröfva deras lämplighet såsom förläggningssort, får jag upplysa,
att ehuru jag ingalunda var för någon sådan resa alls, emedan jag
ej ansåg mig behöfva några upplysningar, var det ej i ändamål att
efterforska dessa platsers lämplighet såsom förläggningssort, som resan
företogs, utan det var i alldeles speciellt ändamål att bilda sig ett
omdöme i vissa frågor, som förelågo till bedömande. Jag tror ej,
att här i kammaren klandrats, att t. ex., då här om dagen förelåg frågan
om ett fängelse vid f. d. Rörstrandsgatan, afdelningens ledamöter
togo kännedom om förhållandena på stället. Är det klandervärdt,
att, då man skall inför Riksdagen gifva ett utlåtande öfver förslag,
som föreligger, man söker på bästa sätt bilda sig ett omdöme om
rättigheten af vissa synpunkter, som blifvit framhållna. Något annat
är det ej, som afdelningens ledamöter här i frågan hafva företagit
sig, och jag kan försäkra herr Alin, att frågan om förläggningssorten
ej alls var föremål för någon diskussion inom afdelningen under
resan, utan det var några alldeles speciella synpunkter, man ville
skaffa sig klarhet uti.

Hvad slutligen angår den näst föregående talarens yttrande, vill
jag upprepa hvad jag sade nyss, att jag anser frågan om lämpligaste

förläggningens orten ej böra komma under öfvervägande här i kammaren, utan man bör, såsom jag nämnde nyss, med den största trygghet öfverlemnas den frågan till Kongl. Maj:t.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande moment hemställt.

Mom. f).

Herr Abelin: Det har syns mig gifvet, då fråga är att för en lång tid framåt bestämma förläggningens ort för ett garnisonerande regemente af den betydelse som ett artilleriregemente, att hänsyn bör tagas hufvudsakligast och i främsta rummet till de militära företräden, som de ifrågasatta olika förläggningens orterna kunna erbjuda. Derför, och då dessa företräden icke kunna bättre uttrönas och bedömas än af den högsta militära myndigheten, har jag ock ansett, att dess vitsord och dess mening borde vara bestämmande för afgörandet af frågor sådana som denna. Men om väl en gång en sådan fråga blifvit dragen under Riksdagens ompröfning och om då, såsom förhållandet är i fråga om förläggningens ort för andra göta artilleriregemente, krigsstyrelsen tillägger en ort alla de viktigaste militära fördelarne, men det oaktadt finner sig föranlåten förorda regementets förläggande till en annan, på grund visserligen af denna andra orts företräde i en, men endast en, om ock mycket viktig punkt af militär betydelse, så vill det synas, som om ett inlägg i frågan från Riksdagens sida vore icke blott befogadt, utan ock af omständigheterna påkalladt, i all synnerhet om dermed kunde undanrödjas den enda olägenhet af militär betydelse, som häftar vid den i öfrigt förmånligaste platsen.

Denna min uppfattning om den formella sidan af saken och min åstundan att se det nya regementet förlagdt till den ort, som erbjuder de mesta och största militära fördelarne, manar mig att delgifva kammaren min åsigt, hvilken för öfrigt så nära öfverensstämmer med departementschefens till statsrådsprotokollet uttalade mening, att jag för att återgifva mina tankar lämpligast kan i sjelfva hufvudpunkterna begagna mig af hans egna ord. Valet af förläggningens ort för andra göta artilleriregemente gäller, som bekant, Jönköping eller Linköping. Af dessa orter har Linköping obestridda, men ock, så vidt jag af tillgängliga officiella handlingar kunnat finna, obestridda företräden i följande högst viktiga hänseenden.

Linköping utgör andra arméfördelningens militära centrum; dess läge är derigenom och genom en del förhållanden i öfrigt synnerligen lämpligt för hastig mobilisering, och dess närbelägenhet till den ort, som utgör arméfördelningens mobiliseringsplats, bereder dessutom den fördelen, att regementet, väl mobiliseradt, befinner sig i omedelbar förening med den fördelning, den stora strategiska enhet, med hvilken det skall under kriget samverka. Östgötabygden, en af de sårbaraste delarne af vårt land, kommer, derest fördelningens område blir utsatt för fiendligt anfall, att bilda fördelningens egenliga krigsskådeplats, och då man med visshet kan antaga, att en fiende, som har

*Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Göta artilleri-
regemente.*

*Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Göta artilleri-
regementet.*

(Forts.)

för afsigt anfalla oss, för sitt anfall väljer de sårbaraste delarne af vårt land, så lär nog den längst öster ut gående delen af Östergötland blifva, om icke det första, så ett af de första föremålen för hans anfall; och att då hafva ett artilleriregemente så förlagdt, att det med största möjliga skyndsamhet kan inträffa å de mest hotade punkterna af krigsskådeplatsen, lär väl vara en faktor, som icke kan lemnas ur räkningen vid bestämmandet af förläggningssorten för artilleriregementet i fråga. *Artilleriterrängen inom andra fördelningen är att söka icke på det smäländska höglandet, utan på Östergötlands slätter,* det vill med andra ord säga, att på denna slättlandsterräng är det som regementets utbildning för sin bestämelse bör försiggå. Fördelarne af att kunna, under alla fredsöfningar operera i de trakter, inom hvilka regementet skall uppträda under krig, äro för öfrigt påfallande. Utom fördelen att i allmänhet göra sig förtrogen med terrängen och dess rätta användning lemnas tillfälle för befälet att lära känna läget af hvarje inom området befintlig viktigare position och på förhand göra sig förvissadt om afstånden från dessa till de mest blottade punkterna på fiendens anmarschvägar äfvensom till hans förmodade uppmarscheringsplatser. *Artilleriregementet, förlagdt i Linköping, kommer i nära beröring med en stor del af fördelningens infanteristyrka, de båda lifgrenadierregementena,* hvarigenom till fördel för truppernas utbildning samöfning de båda vapenslagen emellan kan ega rum.

Dessa nu angifna synpunkter, ur hvilka en Orts företrädare såsom förläggningssort bör bedömas, hafva alla af föredragande departementschefen blifvit till fördel för Linköping så öfvertygande framhållna, att något vidare derutöfver icke kunnat vara af nöden att tillägga. Men jag har velat återgifva dem för att gifva uttryck åt och stöd för min egen åsigt och dermed tillkännagifva, att jag anser dem af så stor betydelse, att de borde vara afgörande för frågan, så framt icke derigenom omöjliggjordes ett rätt bedrivande af artillerivapnets viktigaste öfningar. Härutinnan har af vederbörande myndigheter blifvit anmärkt, att Linköping saknar ett på nära håll beläget lämpligt skjutfält, och att afståndet mellan förläggningssorten och det fält, som för vissa öfningar skulle användas, vore så stort — 4 km — att, på det att icke tiden måtte upptagas af onödiga marscher till och från öfningsfältet, det vore nödvändigt att å detta fält uppföra kostsamma byggnader, att användas under den tid öfningarna der påginge. Hvad då beträffar den första och viktigaste af dessa anmärkningar — så vigtig utan tvifvel, att, om icke den olägenhet den afser kunde afhjelpas, tvifvel kunde uppstå, om Linköping oaktadt sina stora företräden i öfrigt borde blifva regementets förläggningssort — den nemligen, som afser bristen på ett närbeläget, lämpligt skjutfält, så är det likväl konstateradt, att i Linköpings närhet på 5 kilometers afstånd fins ett hvad markens beskaffenhet beträffar synnerligen lämpligt sådant. Det har en längd af 3,500 meter — samma längd således, som det för Norrlands artilleriregemente afsedda och för ändamålet godkända fältet eger — samt en bredd af 300 meter. Denna bredd kan ock, utan att terrängens profil lägger hinder i vägen, utläggas till 600 meter, hvilken bredd enligt myndigheternas mening

vore »mer än tillräckligt» för skjutning med en division om 3 batterier, som vore den största styrka, hvarmed regementet under närvarande organisation kunde samtidigt företaga skjutning. Men de förmodade stora kostnaderna för skjutfältets utsträckning i bredd äro afskräckande. Myndigheterna hafva emellertid framhållit en del andra olägenheter, som skulle göra fältet olämpligt för sitt ändamål. Nu kan det visserligen ifrågasättas, huru vida icke dessa olägenheter skulle kunna undanrödjas, men förutsatt, att så icke är förhållandet och att icke något lämpligt fält skulle fås i närheten af Linköping, så finnes ju alltid utvägen att begagna fältet vid Waggeryd. Dess aptering till skjutfält blir lika dyr, vare sig regementet, som skall använda det, är förlagdt i Jönköping eller Linköping, och afståndet mellan Linköping och Waggeryd är icke längre än afståndet mellan Stockholm, svea artilleris förläggningssort, och Marma, dess sedan länge begagnade skjutfält. Tillvägagångendet skulle således icke sakna häfd, och marschöfningar äro ju näst skjutöfningarne att anse som fältartilleriets viktigaste öfningar.

Hvad så vidkommer myndigheternas andra anmärkning mot regementets förläggning till Linköping, eller den, som rör olägenheterna af det 4 kilometer långa afståndet mellan regementets kassernetablissemment och det för vissa öfningar afsedda exercisfältet, så visar den sig vara i grund och botten blott en ekonomisk fråga. Öfningsfältet vid Linköping, den s. k. Malmen, får af vederbörande myndigheter det vitsord, att det är för ändamålet »fullt tillräckligt», och att »markens beskaffenhet särskildt gjorde detsamma väl egnadt såsom exercisplats för artilleri». Detta fält besitter således redan nu alla förutsättningar för ett godt exercisfält och kräfver inga särskilda kostnader för att apteras dertill. Fältet vid Ryhof åter eller det fält, som, i fall regementet förlades till Jönköping, skulle under alla förhållanden begagnas såsom exercisplats, får icke samma vitsord. För att kunna för ändamålet användas, fordras att detsamma täckdikas och genom besåning med lämpliga grässorter starkt rotbindes. Och först två à tre år härefter kunde det till exercis begagnas. Men fältet vid Malmen skulle för den tid af tjugotvå dagar, under hvilken repetitionsöfningarna påginge, nödvändiggora antingen dagliga marscher till och från öfningsfältet eller anordningar, som skulle medföra kostnader, de der betecknats såsom »ganska afsevärda». Och då nu olägenheterna af dessa dagligen återkommande marscher icke kunna bestridas, blefve det af nöden, att regementet under berörda tid förlades i läger på mötesplatsen, och att derför nödiga byggnader der uppfördes. Kostnaden för nämnda byggnader, bestående af sommarstallar, mathall, kokhus och ett par skjul, skulle, enligt beräkningar, uppgjorda på grund af dels uppgifter från olika mötesplatser öfver de pris, som byggnader af sådant slag der betingat, dels ock officiella uppgifter, kunna begränsas till i rundt tal 20,000 kronor. Fältet vid Byhof åter drager en kostnad endast för sin aptering till mötesfält af 6,000 kronor. Dertill kommer, att staten under loppet af 12 år går miste om en inkomst af 2,000 kronor årligen, hvilket representerar en summa af 24,000 kronor. Således en sammanlagd utgift af 30,000 kronor, hvaraf framgår, att någon besparing för

Anslag till kasernetablissemment för Andra Göta artilleriregemente.

(Forts.)

Anslag till kasern-etablissemang för Andra Göta artilleriregemente. statsverket på detta område ej står att vinna, om regementet skulle förläggas till Jönköping.

(Forts.) Ser man då till den kostnad, som sjelfva anläggningen af etablissemang skulle medföra, skulle staten visserligen genom det högre tillskott, som Jönköpings samhälle lemnar, göra en besparing för en gång af 30,000 kronor. Men å andra sidan skulle staten, derest regementet förlades till Linköping, i underhållskostnad hafva en besparing, som enligt gjorda beräkningar belöper sig till 6 à 10,000 kronor årligen, hvarigenom inom få år den högre anläggningskostnaden skulle utjemnas och en icke oväsentlig vinst för framtiden uppstå.

Jag har uppehållit mig vid kostnaderna icke därför att jag anser, att dessa böra vara bestämmande i frågan, utan endast för att visa, att för den åsigt, jag skulle önska kunna göra gällande, tala icke blott de viktigaste militära skäl, utan ock *ganska afsevärda* ekonomiska.

På grund af hvad jag yttrat, skulle jag vilja framställa ett yrkande och dervid uttrycka den förhoppning, att yrkandet icke måtte sakna anhängare i kammaren. Jag skulle icke våga uttala en sådan förhoppning, i fall jag stod ensam om min åsigt, men den har, såsom jag visat, i hufvudsakligaste delar stödet af en myndighet, hvars auktoritet kammaren icke torde vilja jäfva. Och framställningen gäller ju ytterst att i en viktig punkt söka på bästa sätt tillgodose landets försvar. Jag ber att få framställa följande yrkande: *att Riksdagen ville, med bifall till statsutskottets hemställan om anslag af 868,000 kronor till uppförande af ett nytt kasernetablissemang för andra göta artilleriregemente, anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t efter närmare utredning taga frågan om lämpligaste förläggningssort för nämnda regemente under förnyad ompröfning.*

Herr von Strokirch: Frågan om förläggningssorten för andra göta artilleriregemente är enligt mitt förmenande af Kongl. Maj:t redan, icke allenast noga pröfvad, utan också afgjord, hvarför ett återupptagande af denna pröfning, såsom den siste ärade talaren framhöll, icke bör ifrågakomma. Jag vill noga afhålla mig från att med den värderade, aktade och erfarne man, som så länge haft sin verksamhet inom det distrikt, der detta artilleriregemente nu blifvit förlagdt, ingå i något meningsutbyte, men jag vill tillåta mig att påpeka, att den ort, Kongl. Maj:t har bestämt för andra göta artilleriregemente, ligger dock mycket centralt, och att en mobilisering lika lätt kan försiggå, om regementet är förlagdt på den ort, som nu blifvit bestämd, som om den ifrågasatta förändringen skulle komma till stånd, enär kommunikationerna på denna ort äro särdeles goda både till lands och sjös, hvartill kommer, att man har lättare att derifrån kunna komma till centralfästningen Karlsborg än från Linköping, samt att den bestämda orten Jönköping äfven har andra strategiska fördelar. På denna grund yrkar jag, att kammaren icke måtte bifalla, hvad den siste ärade talaren föreslog, utan göra hvad kammaren här har att göra, nemligen ingå i pröfning af anslaget.

och hvad det vidkommer, förenar jag mig med utskottet och yrkar bifall till dess förslag.

*Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Göta artille-
riregemente.*
(Forts.)

Herr Almqvist: Då Kongl. Maj:t redan fattat beslut rörande de särskilda truppförbandens förläggningssorter, och deraf synes framgå, att detta är en fråga, som uteslutande tillkommer Kongl. Maj:t att pröfva, en åsigt, som jemväl delats såväl af utskottet som af de talare, hvilka här yttrat sig, så får jag för min del inlägga en gensaga mot hvarje åtgärd, som afser att kringskära denna Kongl. Maj:ts rättighet och söka upprifva det en gång af Kongl. Maj:t fattade beslutet, och då härtill kommer, att genom antagande af utskottets förslag en minskning skulle ske uti statens utgifter för ifrågavarande ändamål med nära 30,000 kronor, så ber jag att till nämnda förslag i denna punkt få yrka bifall.

Herr af Burén: Jag anhåller att få ansluta mig till det yrkande, som af herr Abelin här blifvit framställt. Då en sådan fackman som herr general Abelin nu har genomgått denna fråga från början till slut och framlagt så goda och öfvertygande skäl, som i hvarje särskildt fall tala för regementets förläggande till Jönköping, så behöfver jag icke vidare utreda denna sak. Dock vill jag påpeka en omständighet, som jag anser borde inverka på saken, och som den ärade talaren, så vidt jag hörde, icke framhållit, nemligen den att Östergötland är en ort, der lifsmedlen äro billigare och tillgången deraf betydligt större än i Småland, hvarför jag tror, att i längden en afsevärd besparing derigenom med säkerhet för staten kan beräknas. Jag anhåller att få yrka bifall till herr Abelins förslag.

Herr Casparsson: Det yttrades här, att en anslutning till det af herr Abelin framställda förslaget skulle vara ett upprifvande af hvad Kongl. Maj:t redan en gång beslutit. Jag tror, att deri ligger ett stort misstag, ty herr Abelins förslag gick endast ut på, att Kongl. Maj:t skulle, efter skedd närmare utredning, taga frågan under förnyad ompröfning. Det är icke ett upprifvande, och jag tror verkligen, att de rent militära skäl, som af herr chefen för landtförvarsdepartementet framstälts för förläggningen till Linköping, berättiga en sådan förnyad ompröfning af frågan. Jag tycker därför, att herr Abelins förslag har alla skäl för sig och att det icke på något sätt ligger ett upprifvande deri.

Jag ber att för min del få biträda det af herr Abelin framställda förslaget.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på det nu föredragna momentet yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock, af herr *Abelin*, att Riksdagen ville, med bifall till statsutskottets hemställan om anslag af 868,000 kronor till uppförande af ett nytt kasernetablissemang för andra göta artilleriregemente, anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, efter skedd närmare utredning, taga frågan om lämpligaste förläggningssorten för nämnda regemente under förnyad ompröfning.

Anslag till
kasern-
etablissemang
för Andra
Göta artilleri-
regemente.
(Forts.)

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner jemlikt dessa båda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslags en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i mom. f) af sitt utlåtande n:o 65, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles herr Abelins yrkande, att Riksdagen ville, med bifall till statsutskottets hemställan om anslag af 868,000 kronor till uppförande af ett nytt kasernetablissemang för andra göta artilleriregemente, anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes, efter skedd närmare utredning, taga frågan om lämpligaste förläggningssorten för nämnda regemente under förnyad ompröfning.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—82;

Nej—32.

Mom. g) — i).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Om anslag
till skjutfält
för Andra
Göta artilleri-
regemente.

Mom. k).

Herr Casparsson: Då jag anser, att bland de viktigaste öfnin-
gar för ett artilleriregemente äro skjutöfningar, och för att anställa
sådana behöfves ett skjutfält, har jag ansett, att statsutskottet bort
tillstyrka Kongl. Maj:ts gjorda framställning om anslag derför. Men
jag medgifver, att när man söker försvara en Kongl. Maj:ts propo-
sition och icke får något understöd från statsrådsbänken, så är det en
mindre tacksam uppgift. Det har händt mig förut flera gånger, och
när jag ser, att äfven nu intresset från statsrådsbänken är så ringa,
låter jag mitt yrkande falla.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, hvarefter kammaren
biföll hvad utskottet i förevarande moment hemställt.

Mom. l) — p).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Mom. q).

Herr Dickson, Robert: I den föredragna punkten yrkas såsom vilkor för Kronprinsens husarregementes förläggande i dess helhet till Malmö, att staden i aflösen för densamma åliggande inqvarteringsbörda skall erlägga ett belopp af 92,640 kronor. Detta yrkande är, så vidt jag kan finna, obefogadt. Enligt allt hvad som meddelats mig, har Malmö stad icke någon annan skyldighet i fråga om inqvartering, än den allmänna skyldighet, som stadgas i inqvarteringsordningen för städerna utom Stockholm af 1841. Enligt denna förordning åligger det städerna att bereda inqvartering åt tågande och garnisonerande trupper af kronans manskap med deras befäl samt från kronans fartyg afmönstrade besättningar med befäl. Det heter, att i kronans kaserner eller dertill användbara hus skola korporaler och manskap inqvarteras, och om det icke finnes plats i kasernerna, skola städerna draga försorg om inqvarteringen. Städerna hafva också någon skyldighet att lemna servisersättning åt befälet. När det nu i början af 1880-talet väcktes fråga om uppförande af ett nytt etablissement för de i Malmö förlagda tre sqvadroner af Kronprinsens husarregemente, så vände sig vederbörande militärmyndighet till stadsfullmäktige i Malmö och föreslogo, att fullmäktige skulle köpa de gamla tomterna och några andra jordområden, som kronan hade, hvarvid kronans äldre förfallna byggnader skulle realiseras och kronan erhålla ett bidrag till uppförande af ett nytt etablissement. Den då uppgifna köpeskillingen, 424,000 kronor, befans dock vara allt för hög, och stadsfullmäktige läto uppgöra en annan värdering, som slutade på 366,098 kronor 68 öre. Äfven den summan är mycket högt tilltagen, men derom skall jag närmare yttra mig framdeles. Emellertid bjöd staden då för tomterna 400,000 kronor i rundt tal och förband sig derjemte att anlägga en gata, som skulle kosta omkring 40,000 kronor. I fråga om sjelfva priset för tomterna hade då chefen för fortifikationen ingenting att erinra, men han gjorde den anmärkningen, att staden icke hade erbjudit sig att aflösa den inqvarteringsbörda, som ålåg staden i fall af bristande kasernutrymme. Stadens årliga utgift därför var då 4,632 kronor, och efter 5 procent skulle det motsvara ett kapital af 92,640 kronor. Förslaget förföll då. Sedermera upptogs det under en annan form af en enskild motionär i stadsfullmäktige. Och då beslöto fullmäktige att anvisa ett belopp af 500,000 kronor. Denna summa har blifvit något jemkad, bland annat i följd deraf, att staden afstod från några jordområden, så att den nu är 498,000 kronor eller i rundt tal 500,000 kronor. Detta skedde under förutsättning, att kronprinsens husarregemente i dess helhet blefve förlagdt till Malmö och att ett nytt etablissement för dess behof å den så kallade Engeströmska lyckan uppfördes. Således sattes också såsom vilkor, att detta nya etablissement å Engeströmska lyckan uppfördes. År 1889 framlades för Riksdagen frågan om antagande af detta anbud, men frågan förföll då, därför att en annan fråga, angående omorganisation af kavallerirege-

Om bidrag af staden Malmö till nytt kasern-etablissement för Kronprinsens husarregemente.

Om bidrag af staden Malmö till nytt kasern-etablissemment för Kronprinsens husarregemente.
(Forts.)

mentena, hvilken stod i sammanhang med denna, då förföll. Men då yttrade chefen för landtförsvarsdepartementet till statsrådsprotokoll, att »sedan staden numera höjt sitt anbud till 500,000 kronor, torde chefens för fortifikationen erinran, att staden ej beräknat någon ersättning för den lättnad i dess inqvarteringsbörd, som blifver en följd af ett nytt kasernetablissemments uppförande, hafva förlorat sin giltighet». Det erkändes sålunda af chefen för landtförsvarsdepartementet, att den föregående anmärkningen om inqvarteringsbördans aflösning var nu undanröjd. Det har således varit mellan Malmö stad och myndigheterna fullständig enighet derom, att mot det att staden betalade denna summa i ersättning för tomterna, skulle staden erhålla ett nytt etablissemment och icke vidare hafva besväret att inqvartera de trupper, för hvilka man skaffade en kasern. Det är ju klart, att något vidare yttrande om inqvarteringen kunde staden icke behöfva, det var naturligen icke fråga om att staden skulle befrias från skyldigheten att för framtiden lemna inqvartering åt de andra trupper, som möjligen af en eller annan anledning kunde vid något tillfälle samlas i Malmö. Det kunde ju vara möjligt, att i en sådan gränssort man komme att tillfälligtvis sammandraga trupper, och då borde kronan hafva i sin magt att för dem fordra inqvartering. Icke heller ifrågasattes någon eftergift i servisersättningen åt officerarne. De böra naturligtvis fortfarande få sin servisersättning enligt lag. Men när staden lemna penningar på det vilkor, att der skall uppföras ett etablissemment, hvartill i första rummet hör en kasern, så stor, att deri kan inrymmas den styrka, som samlas på platsen, så bör väl staden vara fri från den nämnda inqvarteringsersättningen. Det är således alldeles ohållbart att säga, att staden icke vill lemna någon aflösen för inqvarteringsbördan. Det lemna staden genom att den bereder medel till ett etablissemment, och det lemna den särskildt genom att den höjt sitt anbud från 400,000 till 500,000 kronor, eller sålunda med omkring 130,000 kronor utöfver det belopp, hvartill tomterna blifvit uppskattade. För öfrigt är det så, att denna inqvarteringsbörd för närvarande icke har den tyngd, som den hade 1884. Kronprinsens husarregemente har nu undergått den förändrade organisationen, att så stort manskap icke hålles samlat som förut, och rekryterna undergå sina öfningar i Helsingborg, der ett nytt etablissemment finnes. Följaktligen är inqvarteringsbördan nu väsentligen lägre än då, och om den skulle blifva uppskattad, så skulle värdet icke bestämmas efter som den var då, utan som den nu är.

Jag sade, att det pris som erbjöds var mycket högt. Det är verkligen förhållandet. Det har på senare tider varit vanligt, att städer erbjudit betydliga belopp för militära etablissemment, men det var icke vanligt på den tiden, utan när staden Malmö 1887 ville lemna bidrag, skedde det under form af mycket rikligt tilltagna pris för tomter, af hvilka den allra största delen är för staden likgiltigt att besitta. I Malmö är förhållandet, att hamnen och jernvägen ligga på ett ställe. Der är stadens centrum, och i de omgifvande trakterna är det som någon byggnadsverksamhet eger rum, men längst bort i öster, der husaretablissemmentet och exercisfältet äro belägna, der finnes icke numera någon synnerlig byggnadsverksamhet, hvarför jag

misstänker, att staden ganska länge får stå med dessa tomter obegagnade. För öfrigt är det några småtomter, som skola köpas, till hvilka staden redan har nyttjanderätt. Staden har haft att erlägga årlig afgäld, som nu skulle kompenseras, så att staden får egendarrätt. Rättsförhållandet blir derigenom bättre regleradt, men staden har redan ständigt besittningsrätt, så att någon egentlig kostnad för att förvärfva dem icke behöfves. Hvad staden egentligen vill vinna är hvad man kallar fortifikations- och kommandantsängarne jemte några områden vid citadellet. Dess lägenheter vill staden vinna, icke för att sälja dem till tomter, utan för att räta en kanal. Malmö är omgifvet af gamla vallgravvar, som vid citadellet äro krökta efter fästningsverken. Men dessa krökningar göra, att omsättningen i kanalen är bristfällig, och för att underhjelpa denna, skulle staden vilja göra en uppoffring för att förvärfva mark till kanalens rätande. Det är således icke någon affärsspekulation, utan en åtgärd för att befordra helsovården, och den bör icke bestraffas så, att öfverbetalning fordras. Exempelvis vill jag anföra, för att visa huru högt priset är, att för en ridhusbyggnad äro upptagna 5,000 kronor. Den står på stadens mark, är gammal och dålig och kan icke användas på annat sätt än att nedrifvas och bortföras. Sjukhus- och vaktbyggnaderna upptagas till 40,000 kronor; det är en liten, gammal och skräpig byggnad, som står midt på en gata och kan icke gerna tillgodogöras på annat sätt än genom dess nedrifvande och platsens utläggande till gata. På det stället är dock icke någon synnerlig trafik. Det finnes en gata på ömse sidor om denna byggnad, så att dess nedrifvande erfordras icke af annat skäl än ur skönhets synpunkt. I och för sig sjelf har byggnaden visst icke något värde af 40,000 kronor. Jag tror mig sålunda hafva visat, att det är icke alls ur prisets synpunkt någon anledning att påföra en högre betalning. Jag tror, att det är ganska tveksamt, huru vida det kan falla inom kommunens hushållsangelägenheter att anvisa medel till en statsinstitution. I detta fall tror jag icke, att Malmö stad har anledning att göra något högre anbud eller Riksdagen anledning att fordra af Malmö något sådant. Tre sqvadroner ligga redan förlagda i staden i befintliga, kronan tillhöriga etablissement. Staden har sålunda icke anledning att göra någon uppoffring för att erhålla ökad truppstyrka, och för erhållande af truppstyrka i händelse af upplopp kommer sannolikt att blifva sörjdt på annat sätt, ty staden har erbjudit 150,000 kronor i anslag för uppförande af en infanteriskola, i fall den blifver till staden förlagd. För öfrigt, i fall detta vilkor skulle uppställas, så antager jag, att staden icke ingår derpå. Malmö är icke i samma ställning dervidlag som vissa andra städer, att behöfva bjuda aldeles för mycket för att få en truppstyrka, som staden redan har. Det finnes ingen annan af de skånska städerna, som behöfver uppträda och täfla med Malmö. I Helsingborg skall läggas ett etablissement för skånska husarerna. I Kristianstad är vendes artilleriregemente förlagdt. I Landskrona finnes artilleri och vendes trängbataljon och i Ystad skånska dragonregementet. Från Lund lär man icke kunna vänta något anbud, och jag tror icke heller, att der något lämpligt exercis-

Om bidrag af staden Malmö till nytt kasern-etablissement för Kronprinsens husarregemente.
(Forts.)

Om bidrag af staden Malmö till nytt kasern-etablissemang för Kron-prinsens husar-regemente.
(Forts.)

fält finnes. De öfriga städerna äro för små för att ens behöfva omnämnas. Det anbud, som Malmö lemnat, torde kanske i sig sjelf innefatta mellan 2 och 3 hundra tusen kronor i en gåfva, och det borde vara för ändamålet tillräckligt. Jag ber därför att få yrka afslag å den föredragna punkten.

Herr talmannen tillkännagaf, att anslag före kl 2 e. m. utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 på aftonen.

Herr Casparsson: Den föregående talaren har redan anfört åtskilligt af hvad jag skulle haft att andraga, men när det gäller att uppträda mot statsutskottets beräkningar, så torde det ursäktas mig, om jag skulle något upprepa, hvad den föregående talaren har sagt. Statsutskottet har här debiterat staden Malmö för en summa af 92,640 kronor och har uppfört denna summa i beräkningen bland de tillgångar, som äro att använda för de föreslagna kasernetablissemangen. Utskottet har grundat denna fordran på ett till statsrådsprotokollet fogadt anförande af chefen för fortifikationen, hvilket anförande återfinnes på sid. 74, men om utskottet hade tagit kännedom om, hvad som förekommer på sid. 81, och som föregående talare uppläste, så tror jag, att utskottet hade kommit till en annan uppfattning. Detta chefs för fortifikationen återopade yttrande afgafs 1885, då Malmö stad hade erbjudit en lösesumma af 400,000 kronor.

I statsrådsprotokollet för den 1 februari 1889 säger dåvarande chefen för landtförsvarsdepartementet — efter det staden Malmö hade erbjudit en lösesumma af 500,000 kronor — att vid sådant förhållande »torde chefens för fortifikationen erinran, att staden ej beräknat någon ersättning för den lättnad i dess inqvarteringsbördan, som blifver en följd af ett nytt kasernetablissemangs uppförande, hafva förlorat sin giltighet. Nämda summa motsvarar nemligen i det närmaste sammanlagda beloppet af det värde, som vid den af statens egna myndigheter föranstaltade värdering åsatts statens till föryttring afsedda tomter och byggnader i Malmö, och den kapitaliserade årliga inqvarteringstungan.» Värderingssumman utgjorde 424,000 kronor och den kapitaliserade inqvarteringsbördan uppgår till 92,640 kronor. Således sammanlagt 516,640 kronor. Det var med anledning deraf, och sedan Malmö stad dels erbjudit 500,000 kronor och dels utfäst sig att med 4,000 kronor ersätta arméförvaltningens fortifikationsdepartement för åtskilliga afgälder, som chefen för landtförsvarsdepartementet sade, att »numera motsvarar stadens anbud den uppskattade summan». Deri måste således kapitaliseringen af inqvarteringsbördan vara inbegripen. Jag nämnde detta i utskottet. Det svarades mig: »departementschefen har misstagit sig». Nu vill jag icke alls förneka, att icke en departementschef kan misstaga sig, men det kan ju äfven hända, att utskottet misstager sig. Och skall jag afgöra, hvilken det är, som i detta fall misstagit sig, tror jag, att det snarare är statsutskottet än departementschefen. Ätminstone kan icke förnekas, att han »yttrat», hvad som nämnts, då vi hafva »svart på hvitt» derpå. Och så heter det i slutet: »Hvad departementschefen sålunda yttrat och hemstält behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af stats-

rådets öfriga ledamöter, i nåder gilla.» Alltså har Kongl. Maj:t i statsrådet gillat den af departementschefen uttalade uppfattning, att Malmö stad i och med det gjorda anbudet har kapitaliserat inqvarteringstungan. Att vid sådant förhållande hos Kongl. Maj:t begära, att Kongl. Maj:t nu skall göra framställning i rak motsats till hvad han förut har förklarat sig gilla, kan ju icke vara riktigt. Och dessutom tillkommer, att den nuvarande chefen för fortifikationen i år yttrat, att han så mycket mer anser sig böra tillstyrka anbudets godkännande, som ifrågasavarande tomter och lägenheter af statens egna värderingsmän uppskattats till endast 424,000 kronor. Lika med föregående talare anser jag, att den föreslagna skrivelsen är alldeles betydelselös, och att den icke rimligtvis kan föranleda till någon åtgärd från Kong. Maj:ts sida. Och i synnerhet hyser jag den allra största betänklighet att, på sätt i en nästföljande punkt sker, beräkna ifrågasavarande 92,640 kronor såsom en tillgång vid uppförande af kasernetablissemanten.

Om bidrag af staden Malmö till nytt kasernetablissemant för Kronprinsens husarregemente.
(Forts.)

Herr Björnstjerna: De tomter, hvilkas försäljande till Malmö stad ifrågasättes, hafva, på sätt redan anförts, blifvit genom en nämnd, bestående af förste landtmätaren i länet och två byggmästare, de mest erfarne, som kunde påträffas, värderade till 424,000 kronor. Visserligen är sant, att stadsfullmäktige i Malmö till en början icke ansågo tomterna värda så mycket, utan ville erbjuda endast 366,000 kronor, men nämnden, som var tillsatt på departementschefens befallning och förordnande af fortifikationsbefälhafvaren, hade likväl värderat dem till 424,000 kronor. Sedermera yttrade chefen för fortifikationen, på sätt redan här blifvit uppläst: »Å andra sidan borde dock erinras, att staden icke velat erbjuda något i aflösen för den inqvarteringsbördan, som åläge staden i följd af bristande kasernutrymme och hvilken, såsom, enligt komiterades utredning, medförande en årlig utgift för staden af 4,632 kronor, kapitaliserad efter fem procent, motsvarade ett belopp af 92,640 kronor.»

Detta belopp tillika med förut nämnda 424,000 kronor utgör 516,640 kronor. När sedermera staden höjde sitt anbud till 500,000 kronor, förklarade dåvarande krigsministern, friherre Palmstierna, på sätt äfven har blifvit omnämndt, att: »Äfven i fråga om antagligheten af Malmö stads köpeanbud har jag inga erinringar att göra. Sedan staden numera höjt detsamma till 500,000 kronor eller, med afdrag för de 6,000 kronor, som belöpa på de för fångvårdsstyrelsens behof afsedda delarne af platsen mellan citadellgrafvarne, till 494,000 kronor, torde chefens för fortifikationen erinran, att staden ej beräknat någon ersättning för den lättnad i dess inqvarteringsbördan, som blifver en följd af ett nytt kasernetablissemants uppförande, hafva förlorat sin giltighet. Nämnda summa motsvarar nemligen i det närmaste sammanlagda beloppet af det värde, som vid den af statens egna myndigheter föranställda värdering åsatts statens till föryttring afsedda tomter och byggnader i Malmö, och den kapitaliserade årliga inqvarteringstungan.»

Beloppet utgjorde emellertid, såsom redan nämnts, 516,640 kronor, således redan det mer än de 500,000 kronor, som staden bjudit.

Om bidrag af staden Malmö till nytt kasern-etablissemment för Kron-prinsens husar-regemente.
(Forts.)

Men dertill kommer, att staden skulle få eganderätt till de kronan tillhöriga tomter, till hvilka den hittills haft endast dispositionsrätt. Dessa utgöra icke, såsom man af herr Dicksons anförande skulle kunna tro, någon obetydlighet. De äro här på kartan utmärkta med rödt och utgöra, så vidt efter ögonmått kan ses, icke så betydligt mycket mindre än alla de tomter, som skulle säljas. Men säger man: dessa tomter hafva icke något värde för statsverket, enär de äro till disposition på everldlig tid upplättna åt staden. Här i Stockholm få husegare, om de vilja friköpa ofri jord, som äfven är till fri disposition åt dem uppläten, erlægga ganska betydliga belopp. Att den jord, som ligger alldeles invid gatuqvarteren i Malmö och har en betydlig utsträckning, måste hafva något värde och icke så litet, det har alls icke blifvit beräknadt vid bestämmandet af den ersättning, som Malmö stad skall vidkännas. Värderingsmännen säga också: »Å öfriga områden, deri inberäknad den s. k. slottsplatsgatan, som utöfver de af chefen för fortifikationen angifna områden upptages i fortifikationsbefälhafvarens promemoria, ansåge värderingsmännen sig ej böra sätta några värden, då nyttjanderätten till dem redan afhändts kronan, och den fördel, vederbörande nyttjanderättsinnehafvare kunde anses henta deraf, att nämnda rätt ombyttes till full eganderätt, funnes lämpligen böra utgöra föremål för särskilda underhandlingar emellan kronan och nyttjanderättsinnehafvarne.»

Så vidt jag kan se, hafva icke några sådana underhandlingar egt rum, och Malmö stad har icke betalat något för förvärfvandet af eganderätt till detta område. Malmö stad har endast förvärfvat sig ett jordområde, som var för staden behöfligt, till ett pris, som alls icke lärer kunna anses vara öfverdrifvet. Herr Dickson anförde, att »det var mycket högt betaldt för en vaktbyggnad, som låg midt på en gata». Men just därför att byggnaden ligger midt på en gata, är det nödvändigt för staden att få bort densamma. I allmänhet är priset å den mark, som staden skulle tillhandla sig, beräknadt till 2,000 kronor per tunnland, hvilket pris jag tror alls icke vara högt för jord i närheten af Malmö. Sant är, att de innersta bitarna närmast citadellet beräknats till 2,500 kronor, men jag tror icke, att Malmö stad blifvit på något vis uppskörtad genom den värdering, som skett, och det yrkande på betalning, som från kronans sida gjorts. Malmö har för öfrigt icke erbjudit någon fördel, värd att omtalas, för att få regementet förlagdt der. Kaserntomten utgöres af kronans mark. Sant är visserligen, att staden lemnar ett område af »Hästhagen» för att tilläggas nämnda mark, och till kasern-etablissemmentet framdrager en gata, hvars anläggning är beräknad kosta 40,000 kronor. Men denna gata hade nog staden i alla fall måst framdraga. Om med dessa anbud från Malmö jemföras de anbud, som af andra städer afgifvits för att få kasernetablissemment dit förlagda, finner man, att t. ex. Ystad, som är en stad med 8,000 invånare, bjudit 300,000 kronor kontant jemte ett stort område af stadens mark för att få ifrågavarande etablissemment dit förlagdt. Gefle har, såsom redan nämnts, för att få andra svea artilleriregemente dit förlagdt, bjudit icke mindre än 400,000 kronor och en betydlig, mycket välbelägen byggnadsplats inom staden samt ett exercisfält,

hvarjemte till ett minförsvar i frivilliga bidrag tecknats 57,000 kronor. I jemförelse härmed äro de uppoffringar, Malmö velat göra, ett intet. Ty så vidt jag kan se, har Malmö endast erbjudit sig att köpa mark, som staden behöfver, för ett pris, som alldeles icke är öfverdrifvet.

Här nämndes äfven, att det icke fans någon annan stad, som kunde konkurrera med Malmö om ifrågavarande kasernetablissemment. En sådan stad finnes dock, nemligen Landskrona. Dit skulle etablissemmentet kunna förläggas. Lyckligt hade visserligen varit, om statens tillgångar och Riksdagens offervillighet varit sådana, att dessa kaserner kunnat uppföras utan kostnad för städerna, men då ställningen för närvarande är sådan, att alldeles omöjligt synes vara att få kasernetablissemmenten till stånd genom endast direkta anslag af Riksdagen, kan jag icke anse obilligt att tillse, det respektive städer efter förmåga bidraga till etablissemmenten. För min del får jag således yrka bifall till utskottets förslag.

Om bidrag af staden Malmö till nytt kasernetablissemment för Kron-prinsens husar-regemente.
(Forts.)

Herr Dickson, Robert: Herr Björnstjerna har uppenbarligen missförstått den karta, som är fogad vid Kongl. Maj:ts proposition. Om jag icke misstog mig, yttrade han, att nu var fråga om, att staden skulle förvärfa det område, som å kartan är utmärkt med röd färg. Till detta har staden redan full eganderätt. Det utgör den mark, hvartill kronan har afhändt sig eganderätten sedan 1805. Hvad man redan eger, brukar man icke köpa för andra gången. De områden, hvarom nu är fråga och hvartill staden har ständigt dispositionsrätt mot skyldighet att årligen erlägga viss afgäld, som nu skulle kapitaliseras, utgöras hufvudsakligen af dem, hvilka äro betecknade med *V, IV, III, I, II, VI, VII, a och d Slottsplatsgatan* jemte några småområden, men ej bastionen Norrköping eller *XVIII* eller den egentliga delen af bastionen Nyköping. Säsom synes, är det några små bitar, som ligga spridda här och der. De skulle icke kunna på något sätt af kronan tillgodogöras. Staden har dessutom, säsom sagdt, besittningsrätt till densamma, och kronan kan icke gerna komma och taga dem. Det bestrides ej heller, att, i följd af att en mindre trupp hålles inne i garnison, inqvarteringsbördan numera är väsentligen lindrigare, än den var 1884. Och det kan naturligtvis icke vara skäl att beräkna den till samma belopp som 1884, utan man skulle väl taga den summa, hvartill bördan nu kan uppskattas, och den skulle sannolikt blifva ganska ringa. Från en tjänsteman i landtförsvarsdepartementet har jag en uppgift derom, men naturligtvis har jag icke kunnat få reda på, huru stora kostnaderna för närvarande äro.

Det nämndes, att en byggnad, som står på en gata, kan vara värd att lösas. Det medgifves; men med skäl kan frågas, om den är värd 40,000 kronor. Det nämndes, att en gata, Regementsgatan, skulle framdragas till kasernetablissemmentet, och det antyddes, att staden skulle i alla fall vara tvungen att anlägga nämnda gata. Men så är icke förhållandet, ty densamma anlägges uteslutande för att kunna komma till etablissemmentet, hvilket skall läggas utanför staden, visserligen icke så särdeles långt bort, men dock der det är obebygdt, så att någon anledning icke finnes att der förlägga en gata, om icke just för regementets räkning.

Om bidrag
af staden
Malmö till
nytt kasern-
etablissem-
ent för Kron-
prinsens
husar-
regemente.
(Forts.)

I följd af hvad jag nu anfört får jag vidhålla mitt yrkande om afslag å den föredragna punkten.

Herr Casparsson: Huru vida man kan anse, att Malmö stad bjudit för litet för upplåtandet af dessa tomter, kan ju vara en smakfråga, och om sådana bör man icke tvista. Men jag vill fästa uppmärksamheten på, att den nuvarande chefen för fortifikationen detta år förklarar, att han ansåge anbudet fullt acceptabelt, men att statsutskottet deremot begärt, att Malmö stad skulle ytterligare kapitalisera en utskyld, som Kongl. Maj:t först förut förklarar sig anse redan kapitaliserad i och genom det gjorda erbjudandet. Det tycker jag är att gå väl långt; i synnerhet som man dertill beräknar denna förmenta kapitalfordran som en statens tillgång. Detta är icke förenadt med den nödiga varsamhet, som bör iakttagas vid beräkningars uppgörande. Jag anser därför mig ega skäl att yrka afslag å ifrågasvarande punkt.

Friherre von Otter: Jag har begärt ordet för att framhålla, att de förhållanden, hvarunder departementschefen år 1889 kunnat yttra hvad som här anförts, numera äro förändrade. Då utgick man från den förutsättning, att detta etablissemment för kronprinsens husarers alla fem skvadroner skulle åstadkommas för 600,000 kronor. Denna summa skulle erhållas dels genom 498,000 kronor från Malmö stad och dels genom 102,000 kronor, som ansågos blifva tillgängliga på reservationerna å anslagen till kavalleriet. Det var under sådana förhållanden, departementschefen yttrade det anförda, och hade etablissemmentet kunnat utföras för denna summa, skulle jag äfven för min del kunnat ingå derpå, att aflösen för inqvarteringsbördan låg i dessa 498,000 kronor. Men nu beräknas kostnaden till 770,000 kronor, eller såsom utskottet föreslagit till 708,000 kronor, och dermed torde förhållandet vara ett annat.

Den förste ärade talaren i denna punkt, herr Dickson, anförde såsom ett hufvudsakligt argument för att Malmö stad icke borde erlägga lösen för inqvarteringsbördan, att inqvarteringsförordningen ännu gälde och således äfven bördan stode kvar, men att Malmö icke skulle komma att vidkännas några vidare kostnader därför, emedan kasern-etablissemment nu skulle uppföras för hela regementet. Men då nu Malmö icke skulle tillsläppa mer än 498,000 kronor, ligger deri uppenbarligen en anvisning, att staden är fortfarande skyldig vidkännas någon utgift för inqvarteringsbördan, om den icke aflöses. Under sådana förhållanden anser jag för min del på grund derjemte af de omständigheter, som herr Björnstjerna framhållit, att Malmö stad icke närmelsevis så mycket som de andra städerna, hvilka ifrågasatts att få kasernetablissemment hos sig förlagdt, bidragit härtill, att man med allt skäl kan, såsom vilkor för att kronprinsens husarregemente förlägges till Malmö, fordra, jemte nämnda summa, aflösen för inqvarteringsbördan.

Herr Casparsson: Mot hvad den föregående talaren anförde vill jag endast erinra, att när Malmö stad gjorde erbjudandet att

betala 400,000 kronor, var det enligt statsrådsprotokollet fråga om att dit förlägga *tre* sqvadroner, men då det blef fråga om att dit förlägga *fem* sqvadroner, d. v. s. hela regementet, hade Malmö stad på enskild framställning beslutit erbjuda 500,000 kronor jemte 4,000 kronor, som skulle utgå till fortifikationens besparingskassa. Derifrån skulle emellertid dragas 6,000 kronor, som utgjorde kostnaden för inköpet af marken i Hästhagen, hvilken af staden skulle utan ersättning öfverlemnas till kronan; och på det sättet uppkom denna summa af 498,000 kronor, som här är uppförd.

Om bidrag af staden Malmö till nytt kasern-etablissemment för Kron-prinsens husar-regemente.
(Forts.)

Friherre von Otter: Ja, det är riktigt, men då var kostnaden beräknad för ett etablissemment för fem sqvadroner till 600,000 kronor, men nu är den beräknad för fem sqvadroner till 770,000 kronor.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr talmannen i enlighet med derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i det nu föredragna momentet hemställt samt vidare på afslag derå och förklarade sig finna den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Dickson, Robert*, begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i mom. q) af sitt utlåtande n:o 65, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 75,
Nej — 26.

Mom. r).

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. s).

Herr Björnstjerna: Då kammaren beslutit höja bidraget till Norrlands dragoners kasernetablissemment med 50,000 kronor, får jag yrka, att, i öfverensstämmelse med den af grefve Sparre och öfriga ledamöter i utskottet från första kammaren afgifna reservation, slut-

Om anslag till kasernbyggnader
m. m.

Om anslag till kasernbyggnader m. m. siffrorna i denna punkt måtte ändras på sätt deraf föränledes och i reservationen finnes angifvet.

(Forts.)

Herr Casparsson: Såsom af den bifogade tabellen synes, har Kongl. Maj:t beräknat kommunernas bidrag till 750,000 kronor, men statsutskottet har beräknat det till 1,042,640 kronor. Skillnaden mellan dessa siffror beror derpå, att statsutskottet beräknat som tillgång de 400,000 kronor, som Gefle stad erbjudit sig lemna, i stället för af Kongl. Maj:t som tillgång upptagna 200,000 kronor från Upsala, hvarjemte som ytterligare tillgång beräknats den från Malmö stad inflytande kapitaliserade ersättningssumman 92,640 kronor. Nu får hvar och en medgifva, att denna summa är mycket problematisk. Jag känner icke till förhållandena och offervilligheten i Malmö, men nog förefaller det mig långt ifrån säkert, att stadsfullmäktige skola ingå på att bevilja denna summa. Är det då välbetänt att upptaga densamma såsom en beräknelig inkomst? Jag gör denna fråga och jag önskar ett svar derpå. Jag frågar vidare: då Kongl. Maj:t bestämt, att 2:dra svea artilleriregemente skall förläggas till Upsala, är det då välbetänt att upptaga som tillgång det erbjudande, som Gefle gjort, hvarigenom Kongl. Maj:t förhindras att förlägga etablissemnet till Upsala? Jag frågar, om detta är välbetänt? Utskottet har visserligen i detta betänkande hänvisat till de påräkneliga tillgångar, som kunna inflyta af försäljningen af tomter (sid. 18), men härom säger departementschefen (sid. 20) »emellertid äro, som Eders Kongl. Maj:t behagade finna, alla dessa sålunda uppgifna tillgångar af den art, att vid bestämmandet af det erforderliga extra anslagets belopp något afseende icke kan å desamma fästas». Jag anser därför försigtighet och klokhets bjuda att bestämma kommunernas bidrag i denna beräkning till 750,000 kronor enligt Kongl. Maj:ts förslag och icke intaga dessa obestämda och sväfvande siffror såsom tillgångar. Jag får därför i enlighet med hvad jag nu anfört yrka, att Riksdagen, vid bifall till hvad i punkterna a)–q) föreslagits, må, utöfver de bidrag till kasernbyggnaderna å tillsammans 750,000 kronor, som böra tagas i beräkning såsom påräknelig tillgång i detta hänseende, för ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten äfvensom för anordnande af exercisfält för andra göta och andra svea artilleriregementen samt Norrlands dragonregemente bevilja tillsammans 3,133,800 kronor, att utgå med 1,411,925 kronor af försäljningsmedlen för nyssnämnda tomter och byggnader i Malmö och Ystad äfvensom för de i statsrådsprotokollet af den 9 mars 1894 omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Stockholm och Göteborg, samt af återstående 1,721,875 kronor på extra stat för år 1895 anvisa 400,000 kronor.

Det är naturligt, att, innan jag gjort detta yrkande, jag gjort mig underrättad, huru vida regeringen ansåge, att utskottets beräkningar vore acceptabla, och fått det svaret, att åtminstone departementschefen ansåge klokhets bjuda, att man hölle sig till den beräkning, Kongl. Maj:t föreslagit, men jag måste ännu en gång beklaga, att, när man försöker understödja hvad Kongl. Maj:t föreslagit, man icke från regeringens sida får något understöd. Jag inser väl, att den

enskilde representantens röst icke betyder något, men jag åtminstone har gjort, hvad jag ansett min *pligt* bjuda.

Om anslag till kasernbyggnader m. m.

(Forts.)

Friherre von Otter: Med anledning af den siste ärade talarens yrkande ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att siffran å det erforderliga beloppet icke kan bestämmas, på sätt han föreslagit, till 1,721,875 kronor, utan att derifrån måste dragas de 92,640 kronor, som kammaren nyss har ansett böra intagas i beräkningen. Hvad härefter angår sjelfva saken, så enär olika meningar gjort sig gällande med afseende på förläggningssorterna och genom de beslut, som här äro fattade, Riksdagen skulle anslå en viss summa penningar, men lemna frihet åt Kongl. Maj:t att välja förläggningssorterna, följer deraf, att om Kongl. Maj:t vid pröfningen af denna senare fråga skulle finna lämpligt att välja dessa förläggningssorter så, att icke de af utskottet föreslagna beräkningsgrunderna blifva tillämpliga, det naturligtvis är Kongl. Maj:t medgifvet att derefter inkomma till Riksdagen med begäran om fyllande af beloppet. Således anser jag för min del det icke ligga så stor vikt, som den siste talaren ville fästa derå, på hvilka belopp Riksdagen beräknar skola erhållas från kommunerna, utan att fast mera vigten ligger deruppå, att man icke genom förändring af de föreslagna siffrorna kommer i ovisshet med afseende å bestämmandet af det belopp, som skall beviljas, hvilket säkerligen skall blifva följd, om man icke begagnar de siffror, som framgå ur de af kammaren fattade besluten.

Jag ber att få yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Casparsson: Hvad beträffar de siffror, som jag uppgifvit, så svarar jag för dem. Jag har icke lättsinnigt kastat fram dem, utan jag har genomgått och kontrollerat dem flere gånger och de öfverensstämma med de anslag, som kammaren här har beslutat. Hvad åter angår den summa, 92,640 kronor, som finnes upptagen i Riksdagens nyss beslutade skrifvelse, så måtte väl denna summa ännu icke utgöra någon verklig tillgång. Detta är beroende derpå, huru vida Malmö stad accepterar den gjorda framställningen, men innan så skett, är summan icke någon tillgång, utan blott en mycket osäker beräkning.

Herr Alin: Jag anhåller för min ringa del att få instämma i herr Casparssons yrkande. Det synes vara det enda, som öfverensstämmer med den grundsats, hvilken äfven uttalats af den, som responderat å statsutskottets vägnar, att nemligen bestämmandet af förläggningssorterna tillhör Kongl. Maj:t.

Herr Abelin: Jag ber att få instämma med herr Casparsson i hvad han yttrat och yrkat.

Sedan öfverläggningen ansett härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande moment yrkats, dels, af herr *Björnstjerna*, att kammaren skulle bifalla det förslag, som i afseende på momentet framstälts i den af grefve Sparre m. fl. vid utlåtandet

Om anslag
till kasern-
byggnader
m. m.

(Forts.)

afgifna reservation, dels ock, af herr *Casparsson*, att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet i punkterna a)–q) föreslagit, måtte, utöfver de bidrag till kasernbyggnaderna å tillsammans 750,000 kronor, som böra tagas i beräkning såsom påräknelig tillgång i detta hänseende, för ifrågasvarande kasernbyggnadsarbeten äfvensom för anordnande af exercisfält för andra göta och andra svea artilleriregementen samt norrlands dragonregemente bevilja tillsammans 3,133,800 kronor, att utgå med 1,411,925 kronor af försäljningsmedlen för nyssnämnda tomter och byggnader i Malmö och Ystad äfvensom för de i statsrådsprotokollet af den 9 mars 1894 omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Stockholm och Göteborg, samt af återstående 1,721,875 kronor på extra stat för år 1895 anvisa 400,000 kronor.

Härefter gjorde herr talmannen först proposition på bifall till utskottets i momentet gjorda hemställan och vidare propositioner i enlighet med berörda två yrkanden samt förklarade sig finna propositionen på godkännande af herr Björnstjernas förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf och sedan till kontraposition dervid antagits bifall till herr *Casparssons* yrkande uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller det förslag, som i afseende på mom. s) i statsutskottets utlåtande n:o 65 framstälts i den af greve Sparre m. fl. vid utlåtandet afgifna reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles herr *Casparssons* under öfverläggningen gjorda yrkande i ämnet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—51;

Nej—39.

Mom. t)–v).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Angående
skjutöfnin-
gar i när-
heten af Upp-
sala hospital.

Herr Alin erhöll härefter på begäran ordet och yttrade: Jag hade, för den händelse beslutet utfallit annorlunda i fråga om punkten s), ämnat att begära återremiss af utskottets motivering, men så som detta beslut nu utfallit, inskränker jag mig till att, i

enlighet med hvad jag vid diskussionen rörande punkten e) anført, framställa det yrkande, att det stycke på sid. 23 i utskottets betänkande, hvilket börjar med orden »med afseende å hvad sålund» och slutar med orden »utan tillbörlig hänsyn», måtte ur motiveringen utgå.

*Angående skjutöfnin-
gar i när-
heten af Upp-
sala hospital.*

(Forts).

Häri instämde herr *Berg, Lars*.

Herr Björnstjerna: Jag får hemställa till den siste talaren, huru vida det går an att helt simpelt sluta utskottets motivering med ett uttalande af medicinalstyrelsen utan att deraf draga någon slutsats. Såväl intagandet af detta medicinalstyrelsens utlåtande som den slutledning, utskottet deraf dragit, har jag ansett mindre lämplig, men jag kan icke se, att det går för sig att utesluta denna slutledning. Då borde man väl också utesluta hela medicinalstyrelsens yttrande.

Herr Nyström, Carl: Det synes mig betänkligt att här på fri hand besluta rörande affattningen af utlåtandet, helst medicinalstyrelsens chef, som torde böra hafva tillfälle att yttra sig i frågan, är frånvarande. — Jag märker nu, att herr Almén, som icke var tillstädes i kammaren, då jag begärde ordet, åter kommit in, hvarför jag afstår från att vidare yttra mig.

Herr Alin: Beträffande hvad den siste talaren anført, kan jag verkligen icke finna, att chefen för medicinalstyrelsen kan särskildt hafva något att göra med den frågan, huru vida ett sådant yttrande som detta bör stå kvar i statsutskottets motivering och i följd deraf efter all sannolikhet komma att inflyta i Riksdagens skrifvelse. Lika litet kan jag instämma med den högt ärade talare, som derförut hade ordet, deruti, att man borde låta detta stycke stå kvar af det formella skäl, att utlåtandet dock borde innehålla någon slutsats af anledning af den medicinalstyrelsens skrifvelse, som deri anförts. Att af detta formella skäl insätta en punkt af sådant innehåll som den ifrågavarande synes mig icke vara på något sätt riktigt. Äfven om jag ser saken endast ur formel synpunkt, tyckes det mig för öfrigt, som om man icke behöfver hafva någon betänklighet vid att stryka denna punkt. Svar på herr Waldenströms motion är ju gifvet med orden: »I afseende å herr Waldenströms ofvan omförmälda motion vill utskottet erinra, att medicinalstyrelsen i sitt till Kongl. Maj:ts i ämnet afgifna utlåtande anført följande», hvarefter följer medicinalstyrelsens yttrande. Det tyckes mig, att, äfven om man tager saken rent formelt, de anförda orden mycket väl kunna tjena såsom svar på herr Waldenströms motion.

Jag kan därför icke på grund af hvad herr Björnstjerna anmärkt frångå mitt yrkande.

Herr Björnstjerna: Jag får till den siste talaren hemställa, huru vida han icke skulle kunna gå in på att låta det ifrågavarande stycket qvarstå, om man derur uteslöte orden »såsom synnerligen

Angående önskvärdt» och i stället efter ordet »uttal» insätter orden »den förskjutöfnin-» den för-
 gar i när- vissning». På sådant sätt kommer motiveringen att innehålla åtmin-
 heten af Up- stone någon slutledning, och medicinalstyrelsens uttalande står icke
 sala hospital. der ensamt.

(Forts).

Herr Alin: Den formulering, som den siste högt ärade talaren nu föreslagit, är naturligtvis betydligt bättre än utskottets. Men jag vill erinra derom, att denna sak ligger så, att medicinalstyrelsens nu ifrågavarande utlåtande redan varit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, hvadan äfven ett sådant uttalande, som herr general Björnstjerna nu föreslagit, icke synes mig vara lämpligt. Jag vidhåller därför mitt yrkande.

Herr Nyström, Carl: Jag kan icke finna annat, än att det är rätt betänkligt att här på rak arm göra en redaktionsförändring i statsutskottets utlåtande. När vi satt oss in i denna fråga, hafva väl de fleste funnit, att medicinalstyrelsens yttrande haft goda skäl för sig och att något afseende torde böra fästas vid denna påminnelse, hvarför densamma också torde väl försvara sin plats i utskottets motivering.

I detta anförande instämde friherre *Barnekow*.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att derunder yrkats, dels, af herr *Alin*, att ur utskottets motivering skulle utelemnas det å sid. 23 i utlåtandet förekommande stycke, som börjar med orden: »Med afseende å hvad sålunda af medicinalstyrelsen anförts» och slutar med orden: »utan tillbörlig hänsyn», dels ock, af herr *Björnstjerna*, att ifrågavarande stycke skulle qvarstå.

Härpå gjordes propositioner jemlikt dessa båda yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till herr Björnstjernas yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Anmälades och bordlades statsutskottets memorial n:o 71, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut angående Kongl. Maj:ts proposition om anslag till förvärfvande för statens samlingar af vissa föremål ur konstsamlingen å Finspong; äfvensom

lagutskottets utlåtanden:

n:o 65, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 1 i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871;

n:o 66, i anledning af väckt motion om utarbetande af förslag till ändrade bestämmelser i fråga om boställshafvares andel i boställes behållna skogsafkastning;

n:o 67, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande för Riksdagen af förslag till ny

fiskeriförordning äfvensom till ny förordning angående vissa delar af vattenrätten;

n:o 68, i anledning af väckt motion om upphäfvande af 34 § i legostadgan; och

n:o 69, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 78 § 5 punkten i skiftesstadgan.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Billing* under tio dagar från och med den 7 i denna månad.

Kammaren åtskildes kl. 3,49 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
